

**SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA
V NITRE**

FAKULTA EKONOMIKY A MANAŽMENTU

2123316

**MOŽNOSTI FINANCOVANIA POĽNOHOSPODÁRSKEJ
TECHNIKY Z EUROFONDOV**

2011

Tomáš Juhász, Bc

**SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA
V NITRE**

FAKULTA EKONOMIKY A MANAŽMENTU

**MOŽNOSTI FINANCOVANIA POĽNOHOSPODÁRSKEJ
TECHNIKY Z EUROFONDOV**

Diplomová práca

Študijný program:	Ekonomika podnikov
Študijný odbor:	6284800 Ekonomika a manažment podniku
Školiace pracovisko:	Katedra financií
Školiteľ:	doc. Ing. Peter Serenčేశ, PhD.

ČESTNÉ VYHLÁSENIE

Podpísaný Tomáš Juhász vyhlasujem, že som záverečnú prácu na tému „Možnosti financovania poľnohospodárskej techniky z eurofondov“ vypracoval samostatne s použitím uvedenej literatúry.

Som si vedomý zákonných dôsledkov v prípade, ak uvedené údaje nie sú pravdivé.

Nitra

.....

podpis autora

Touto cestou vyslovujem poďakovanie pánovi doc. Ing. Peterovi Serenčěšovi, PhD.
za pomoc, odborné vedenie, cenné rady a pripomienky pri vypracovaní mojej diplomovej
práci.

Nitra

.....

podpis autora

Abstrakt

Vstupom do Európskej únie sa Slovenská republika zapojila do regionálnej a štrukturálnej politiky Spoločenstva, v rámci ktorej získala možnosť využívať zdroje vyhradené na podporu ekonomiky slabých a štrukturálne nevyvážených regiónov. Jednou z najdôležitejších a najnáročnejších činností, ktorú podnik a obzvlášť jeho vedenie realizuje je získavanie zdrojov financovania podniku. V prvej časti diplomovej práce sa zameriavame na všeobecné vymedzenie základných pojmov ako je financovanie podniku, eurofondy, operačné programy, štrukturálne fondy, lízing, dotácie, úver ale aj Spoločná poľnohospodárska politika. Následne sme charakterizovali konkrétny podnik a spôsob, akým realizoval obnovu svojho strojového parku. V závere sme zhrnuli poznatky a celkový dopad čerpania eurofondov na vybraný podnik.

Kľúčové slová: Program rozvoja vidieka, eurofondy, poľnohospodárske družstvo, poľnohospodárska technika

Abstract

Joining the European Union, the Slovak Republic participated in regional and structural policy, part of which was to use resources allocated to support the economy weak and structurally unbalanced regions. One of the most important and demanding action by the company and particularly its leadership is made sourcing financing. In the first part of the thesis focuses on the general definitions of basic concepts such as enterprise financing, EU funds, operational programs, structural funds, leasing, subsidies, loan but also the common agricultural policy. Subsequently, we describe a particular company and how they made the renewal of his fleet. In conclusion, we summarize the findings and the overall effect of drawing European funds for the selected company.

Keywords: Rural development countryside, the EU funds, the agricultural cooperative, agricultural machinery

Obsah

Úvod.....	11
1. Prehľad o súčasnom stave riešenej problematiky.....	13
1.1 Vymedzenie pojmu financie	13
1.2 Financovanie podniku	15
1.3 Eurofondy.....	18
1.4 Operačné programy	19
1.5 Štrukturálne fondy EÚ	20
1.6 Lízing	22
1.6.1 Definícia lízingu.....	21
1.6.2 Základné pojmy v lízingovom vzťahu.....	23
1.6.3 Členenie lízingu.....	24
1.7 Dotácie	25
1.8 Úver.....	30
1.9 Spoločná poľnohospodárska politika	33
2. Cieľ práce.....	34
3. Metodika práce	35
4. Vlastná práca.....	36
4.1 Program rozvoja vidieka 2007 - 2013, členenie jednotlivých osí.....	36
4.1.1 Charakteristika jednotlivých osí	36
4.1.2 Príspevky	37
4.2 Modernizácia fariem	40
4.2.1 Odôvodnenie podpory	40
4.2.2 Cieľ opatrenia	42
4.2.3 Očakávané výsledky	43
4.2.4 Výška podpory v rámci modernizácie fariem	43
4.3 Charakteristika Združenia agropodnikateľov, družstvo.....	45
4.3.1 Výrobná oblasť, klimatické podmienky	46
4.3.2 Predmet a zameranie podnikateľskej činnosti ZAD.....	48
4.3.3 Strojový park ZAD do roku 2006.....	53
4.4 Predmetom projektu	54
4.4.1 Splnenie kritérií spôsobilosti	55
4.4.2 Poskytnuté finančné prostriedky	56
4.4.3 Vývoj nákladov, výnosov a výsledku hospodárenia	57

5. Záver	60
Použitá literatúra	62

Zoznam tabuliek

Tab. 1	Celkový verejný príspevok SR
Tab. 2	Ročný príspevok z EAFRD
Tab. 3	Investície do poľnohospodárskych podnikov podľa stavu k 31.12.2006
Tab. 4	Vývoj plôch ZAD
Tab. 5	Zamestnanecká štruktúra ZAD
Tab. 6	SWOT analýza podniku
Tab. 7	Náklady na pestované plodiny za rok 2010
Tab. 8	Priemerné stavy zvierat za určité obdobie
Tab. 9	Strojový park ZAD do roku 2006
Tab. 10	Splnenie kritérií ZAD
Tab. 11	Výška žiadaného finančného príspevku
Tab. 12	Komparácia nákladov
Tab. 13	Tržby a výnosy
Tab. 14	Výsledok hospodárenia

Zoznam skratiek a označení

a.s.	akciová spoločnosť
CAP	Spoločná poľnohospodárska politika
CF	Cash Flow – Prehľad peňažných tokov
č.	číslo
EAFRD	Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka
EBIT	Zisk pred zdanením a úrokmi
EÚ	Európska únia
EUR.	euro
ha	hektár
hod.	hodina
IACS	Integrovaný administratívny a kontrolný systém
JRD	Jednotné roľnícke družstvo
kol.	kolektív
ks	kusov
LPIS	evidencia pôdných blokov a dielov pôdných blokov
mld.	miliarda
mm	milimetre
PHARE	Program na poskytnutie pomoci pri reštrukturalizácii ekonomík Poľska a Maďarska
pod.	podobne
PPA	Poľnohospodárska platobná agentúra
r.	rok
SAPARD	Program pre rozvoj agrosektora a vidieka
SAPS	Systém jednotnej platby na plochu
SOP	Sektorový operačný program
SPP	Spoločná poľnohospodárska politika
SR	Slovenská republika
t.	tona
t.j.	to je
Tab.	tabuľka
tis.	tisíc
ZAD	Združenie agropodnikateľov, družstvo

Úvod

Slovenská republika sa 1. mája 2004 stala súčasťou nadnárodného spoločenstva štátov Európy – Európskej únie. V tento deň sa spoločenstvo rozrástlo o najviac členov vo svojej histórii, pričom sa jednalo o piate rozšírenie únie. Vytvorilo sa územie bez hraníc v rámci ktorého je možný slobodný pohyb osôb, tovarov, služieb, kapitálu a pod. Európska únia stojí na princípe jednotnosti, no zároveň sa snaží o zachovanie jedinečnosti jednotlivých národov a regiónov. Hoci je Európska únia jedna z najprosperujúcejších ekonomických oblastí vo svete, rozdiely medzi jej členskými štátmi sú veľké. Európska regionálna politika je predovšetkým politikou solidarity. Je spôsobom, akým Európska únia poskytuje pomoc zaostávajúcim regiónom, pomáha pri konverzii problémových priemyselných oblastí, pri modifikácii vidieckych oblastí s upadajúcim poľnohospodárstvom. Pre celú Európsku úniu je nesmierne dôležitý práve rozvoj vidieka nakoľko viac ako polovica obyvateľov žije vo vidieckych oblastiach.

Vyžitie prostriedkov z fondov Európskej únie priaznivo vplyva na rozvoj podniku. Pred májom 2004 čerpali Združenie agropodnikateľov, družstvo Dvory nad Žitavou prostriedky z predvstupového programu SAPARD. Po vstupe do Únie sa družstvu otvorili nové možnosti v podobe Sektorového operačného programu – Plán rozvoja vidieka na roky 2004 – 2006 a 2007 – 2013. Poľnohospodársky podnik sa snažil v čo najväčšom rozsahu využiť prostriedky, ktoré mu vstup do Európskej únie ponúkol. V práci som sa zamerlal na možnosti financovania poľnohospodárskej techniky z eurofondov. Združenie agropodnikateľov, družstvo Dvory nad Žitavou pomocou neho získalo investície vo výške viac ako 1,3 milióna Eur, ktoré boli použité na predovšetkým na obnovu strojového parku, ale z týchto prostriedkov sa tiež financovala modernizácia štyroch objektov, konkrétne silážnych žľabov a dojárni.

Združenie agropodnikateľov, družstvo hospodári v juhozápadnej časti novozámockého okresu, v úzko špecializovanom systéme holdingu spolu s Ovocinárskym družstvom, Zeleninársko-potravinárskym družstvom a vinohradnícko-vinárskym družstvom, ktoré boli do roku 2004 súčasťou Združenia agropodnikateľov, družstvo ako ekonomicko-hospodárske prevádzky. Od roku 2004 hospodária s právnou subjektivitou a sú súčasťou holdingu s materským podnikom ZAD Dvory nad Žitavou. Celková výmera holdingu je 7 370 ha a výrobné zameranie je úzko špecializované podľa charakteru daných subjektov.

Aj keď na obdobie rokov 2007 – 2013 Európska únia vyčlenila pre Slovenskú republiku prostriedky, ktoré majú slúžiť na elimináciu rozdielov v rámci spoločenstva, Slovenská republika akoby zaspala na vavrínoch. Do roku 2010 bolo zatiaľ vyčerpaných necelých 10%. Je nepochopiteľné, prečo sme za obdobie 3 rokov využili tak málo z toho, čo pre našu republiku Európska únia vyčlenila. Preto by aj ostatné podniky mali nasledovať kroky Združenia agropodnikateľov, družstvo Dvory nad Žitavou a využiť možnosti, ktoré Operačný program rozvoja vidieka na roky 2007 – 2013 ponúka.

1. Prehľad o súčasnom stave riešenej problematiky

1.1 Vymedzenie pojmu financie

V teórii aj praxi sa stretávame s veľkým počtom definícií pojmu financie. Za účelom preskúmania finančných vzťahov v poľnohospodárstve sa budeme opierať o názory niektorých autorov. Tie nám pomôžu lepšie pochopiť a sprehľadniť riešenú problematiku.

Financie sú všeobecné označenie pre peniaze, majetok, majetkovú resp. hospodársku situáciu, štátny rozpočet a pod. ako uvádza vo svojej publikácii **ŠIDL, D. a kol. (2002)**. Ekonomicky sa pod pojmom financie rozumejú peňažné vzťahy sprostredkujúce tvorbu, rozdeľovanie a používanie peňažných fondov alebo peňažného kapitálu. Pri tovarovej výrobe je pohyb peňažných fondov relatívne samostatnou stránkou reprodukčného procesu. Peňažné fondy tvoria vecnú stránku finančných vzťahov, ich subjektom je štát a verejné orgány, podniky, obyvateľstvo. Pri reprodukcii spoločenského produktu, pri tvorbe, rozdeľovaní a používaní peňažných fondov teda financie sprostredkovávajú vzťahy medzi týmito subjektmi.

KASSAY, Š. (2008) konštatuje vo svojej publikácii, že financie sú potenciálom rastu i pádu nielen v podnikaní ale i v súkromnom živote. Preto im treba venovať náležitú pozornosť, ktorá musí byť spätá so zachovaním etických princípov a korektnosťou. Iba tak sa môžu stať financie konkurenčnou výhodou.

BEŇOVÁ, E. a kol. (2007) zas vo svojej publikácii tvrdí, že financie predstavujú sústavu peňažných operácií s reálnymi peniazmi, prostredníctvom ktorých nastáva zmena peňažnej zásoby jednotlivých ekonomických subjektov tým cieľom, aby došlo k rozdeleniu národného dôchodku a v konečnom dôsledku k realizácii hrubého národného produktu.

Financie predstavujú sústavu ekonomických vzťahov, ktoré nadobúdajú formu peňažných operácií, pomocou ktorých sa tvorí, rozdeľuje a používa peňažná masa v ekonomike tak, aby došlo k rozdeleniu a znovurozdeleniu hrubého domáceho produktu, a tým k jeho realizácii, konštatujú **MEDVEĎ, J. – NEMEC, J. a kol. (2007)**.

Peniaze majú mnoho definícií, jednu z mnohých uvádza aj **SCHILLER, B. R. (2004)**. V ekonomike je omnoho viac peňazí, ako je hotovosti a existuje omnoho viac dôchodkov ako je peňazí. Takže peniaze sú niečo iného ako hotovosť alebo dôchodok. Za peniaze môžeme považovať všetko, čo slúži k nasledovným účelom:

- prostriedok výmeny - je prijatý ako platba za tovary, služby a záväzky;
- uchovávateľ hodnoty - môže byť použitý pre budúce nákupy;
- štandard hodnoty - používa sa ako štandard pre metáme cien tovarov a služieb.

Pod pojmom peňažná masa môžeme označiť peniaze v podobe hotovosti, bežných účtov v bankách, šeky, zmenky, cenné papiere a ostatné likvidné aktíva.

Univerzálny tovar, všeobecný ekvivalent, ktorý slúži predovšetkým na vyjadrovanie cien tovarov, na ich kúpu a predaj a na realizáciu rôznych platieb môžeme označiť pod pojmom peniaze, uvádza **ŠIDL, D. (2002)**. Peniaze vystupujú zároveň ako jedna z foriem kapitálu. Plnia funkciu:

- miery hodnôt (meradla cien);
- obeživa (sprostredkovanie kúpy a predaja);
- prostriedku akumulácie,
- platidla (pri úverových transakciách);
- svetových peňazí (všeobecný nákupný prostriedok, všeobecné platidlo a uchovávateľ hodnôt).

Pre medzinárodný platobný styk osobitnú dôležitosť zohrávajú peňažné prostriedky vo funkcii svetových peňazí. Peňažné (ekonomické) vzťahy, ktoré sa realizujú prostredníctvom peňažných operácií sa dotýkajú i peňažnej masy, hotovostnej i bezhotovostnej. Existencia peňažnej masy, peňažných operácií a vzťahov v rámci peňažnej masy tvorí základ existencie financií. Z predchádzajúcich charakteristík a definícií pojmov peniaze a financie je možné vydedukovať nasledujúce závislosti a väzby medzi nimi:

1. Financie definujeme ako súhrn finančných vzťahov, ktoré sa týkajú peňažnej masy, jej tvorby, rozdeľovania a užitia (synonymum financie a finančné vzťahy).
2. Peňažná masa predstavuje globálny pojem vyjadrujúci určitú sumu peňazí. Peniaze sú materiálnou stránkou financií a sú nevyhnutnou podmienkou fungovania finančných vzťahov.

3. Peňažné vzťahy sú širšie ako finančné vzťahy, a to o cenové a mzdové vzťahy. Ceny a mzdy sú samostatné kategórie rozdeľovania a prerozdeľovania peňažnej masy, s financiami však úzko súvisia a navzájom sa ovplyvňujú.
4. Základné delenie financií je na financie verejné a súkromné. Verejné financie definujeme ako súhrn peňažných vzťahov súvisiacich s tvorbou, rozdeľovaním a použitím peňažnej masy a jej časti vo verejnom sektore. Súkromné financie definujeme ako súhrn peňažných vzťahov súvisiacich s tvorbou, rozdeľovaním a použitím peňažnej masy v sektore súkromnom. Podľa toho, v ktorej oblasti súkromného sektora vznikajú členíme súkromné financie na financie podnikateľské a financie obyvateľstva.

Podnikové financie predstavujú sústavu peňažných vzťahov, do ktorých podnik vstupuje pri získavaní finančných zdrojov, pri ich alokovaní a viazaní v jednotlivých zložkách majetku, pri produktívnom využívaní majetku a pri rozdeľovaní dosiahnutých výsledkov, tvrdí **VLACHYNSKÝ, K. a kol. (2006)**.

BAKEŠ, M. a kol. (2006) v súvislosti s financiami charakterizuje pojem finančná činnosť. Táto činnosť je vykonávaná pri vzniku, zmene a zániku finančných vzťahov. Jej podstatou je tvorba, sústreďovanie, rozdeľovanie a prerozdeľovanie a používanie peňažnej masy. Podľa spôsobu, akým je pri realizácii finančnej činnosti tvorená, sústreďovaná, rozdeľovaná, prerozdeľovaná a používaná peňažná masa rozlišujeme štyri základné metódy finančnej činnosti a to:

- nenávratná
- návratná
- poisťovacia
- realizačná

1.2 Financovanie podniku

„Financovanie je všetko a bez financovania nie je nič“ **BENESCH, T. – SCHUCH, K. (2005)**. Podľa týchto autorov sa v klasickom ponímaní financovaním rozumejú ciele, príležitosti a spôsoby obstarania kapitálu pre podnik.

Nemecká finančná literatúra poodhaľuje možnosti pre podnik z vnútorného (bilančného) hľadiska – vlastný a cudzí kapitál.

Anglická finančná literatúra – do úvahy sa berú aspekty poskytovania kapitálu. Sústredí sa na výpočet čistej súčasnej hodnoty, nákladov kapitálu, ocenenie a realizácia kúpy a predaja podnikových častí resp. podniku.

Za jedno z kritérií, ktoré ovplyvňuje výber najvhodnejšej právnej formy pre podnik pokladá **GOZORA, V. (2005)** práve financovanie. Je to činnosť založená na ekonomickom a finančnom zhodnocovaní výroby, tvorbe finančných zdrojov a ich účinnom využívaní vo výrobnom procese. Ekonomickú samostatnosť považuje za jeden zo znakov podniku, ktorej podstatou je efektívne zhodnocovanie zdrojov na dosiahnutie požiadaviek objemu zisku a možnosti samofinancovania personálneho, sociálneho a organizačno-technického rozvoja organizácie.

Pod pojmom financovanie rozumejú **ATZMULLER, A. – GAEDKE, K. a kol. (2004)** všetky činnosti, ktoré sú zamerané na získavanie majetku a peňazí pre podnik, čo mu následne umožní produkciu tovarov a poskytovanie služieb.

TRÁVNIK, I. (2003) vo svojej publikácii uviedol päť základných kritérií, na základe ktorých možno členiť financovanie. Jedná sa pritom o najčastejšie sa vyskytujúce kritéria členenia.

1. podľa časového priebehu podnikania rozlišujeme:
 - financovanie mimoriadne (pri zakladaní podniku)
 - financovanie bežné (pri financovaní rozšírenej reprodukcie)
2. podľa počtu finančných prípadov:
 - príležitostné, náhodné (pri fúzii, sanácii, likvidácii)
 - bežné (spočíva v zabezpečovaní a vynakladaní finančných prostriedkov na bežnú prevádzku)
3. podľa dlhodobosti získaného kapitálu:
 - financovanie krátkodobé
 - financovanie dlhodobé
4. podľa vlastníckych vzťahov:
 - financovanie z vlastných zdrojov
 - financovanie z cudzích zdrojov

5. podľa toho, odkiaľ sú získané finančné prostriedky:
- externé – vonkajšie zdroje financovanie
 - interné – vnútorné zdroje financovania

Aby mohol podnikateľský subjekt začať vyrábať, poskytovať služby, predávať výrobky alebo požičať peniaze, musí disponovať peniazmi, a to vlastnými alebo vypožičanými, konštatuje **BEŇOVÁ, E. (2005)**. Až po ich obstaraní môže začať nakupovať pozemky, budovy, stroje, materiál, získavať pracovné sily, t.j. zabezpečiť výrobné činitele. Jedná sa o mechanizmus financovania podniku, ktorý definujeme ako súhrn všetkých peňažných operácií, ktoré sú späté so získaním, používaním a rozdeľovaním finančných zdrojov. Z časového aspektu rozlišuje financovanie :

- krátkodobé resp. financovanie bežné
- strategické resp. financovanie mimoriadne

Pod bežným financovaním sa chápe zabezpečovanie peňažných operácií súvisiacich so získaním a používaním peňazí na bežnú prevádzku podniku, t.j. na nákup materiálu, paliva, energie, výplatu miezd, poplatkov, či splácanie krátkodobých záväzkov.

Pod mimoriadnym financovaním rozumieme financovanie mimoriadnych udalostí, kde patrí napr. zakladanie a rozširovanie podniku, fúzia, sanácia či likvidácia podniku.

Financovanie podniku je proces získavania kapitálu, s ktorým podnik hospodári. S jeho pomocou vykonáva podnikateľskú činnosť. Jeho veľkosť a štruktúra je daná finančnými potrebami a finančnými zdrojmi daného podniku, **BEŇOVÁ, E. (2007)**.

DAŇKO, J. (2003) pod financovaním rozumie získavanie a používanie kapitálu, pričom existujú rozdiely v zdrojoch kapitálu a to financovanie vlastným a cudzím kapitálom, samofinancovanie; ako aj v bežnom a mimoriadnom financovaní podnikových aktivít.

- Bežné financovanie – vynakladanie peňazí na zabezpečenie bežnej prevádzky (nákup materiálu, palív, energie, prostriedky na výplatu miezd, platenie daní, poisťné a pod.). Toto financovanie sa dotýka najmä financovania obežných aktív a zabezpečuje sa kapitálom prevádzkovým.

- Mimoriadne financovanie – charakteristické pre podnik napr. pri zakladaní podniku, združovaní či likvidácii.

PATAKY, J. (2004) uvádza, že každý subjekt potrebuje na uskutočňovanie podnikateľskej činnosti určitý majetok v závislosti od charakteru a rozsahu vykonávaných činností. Ak sa zriaďuje akýkoľvek podnik musí byť zrejmé z akých zdrojov budú obstarané potrebné zložky majetku. Snahou každého podniku je zabezpečiť čo najväčšiu časť majetku z vlastných vkladov peňažných prostriedkov, prípadne nepeňažných vkladov zakladateľov.

Financovanie zahrňuje v užšom zmysle slova podľa **JAHRMANNA, F. (1999)** obstaranie vlastného a cudzieho kapitálu na finančnom trhu vo forme peňazí na získanie a zadržanie majetkovej hodnoty ako aj výkonnosti podniku. K financovaniu v užšom zmysle slova patria tiež všetky opatrenia k tvorbe a splácaniu kapitálu. Financovanie sa vzťahuje bilančne na všetky udalosti, ktoré sa týkajú pasívnej strany súvahy. V širšom zmysle slova zahŕňa financovanie aj bezprostredné získavanie hodnotných vecí a práv podniku, ako aj všetky opatrenia ktoré sa vzťahujú na získavanie kapitálu a to bez ohľadu na to, či sa to vzťahuje na stranu súvahy aktívnu alebo pasívnu.

Dôležité je spomenúť, že pre podnik nepredstavujú odpisy novovytvorený zdroj financovania ako udávajú **KOŠČO – SZOVICS – ŠEBO – TÓTH (2006)**. Sú peňažným vyjadrením opotrebenia dlhodobého majetku v priebehu príslušného obdobia, za ktoré sa zúčtujú do nákladov. Avšak z hľadiska peňažných tokov (cash flow) predstavujú odpisy často hlavný a pritom stabilný príjem – zdroj vnútorného financovania podniku. Stabilný preto, že nezávisia od stupňa efektívnosti podnikovej činnosti ale sú jednou z nákladových položiek.

1.3 Eurofondy

Eurofondy alebo fondy Európskej únie predstavujú prostriedky, ktoré sú určené pre štáty na rozvoj v oblastiach, v ktorých štáty samotné nemôžu dosiahnuť výkonnosť potrebnú na dobehnutie vyspelejších štátov. Eurofondy tak umožňujú prerozdelenie prostriedkov ekonomicky silnejších partnerov na rozvoj slabších štátov a ich priblíženie sa k vyspelým európskym štátom. Fondy slúžia predovšetkým na zabezpečenie zvýšenia

výkonnosti krajiny v rôznych oblastiach, udržateľného rastu ekonomiky, životnej úrovne obyvateľstva a na znižovanie regionálnych rozdielov. Základnou črtou eurofondov je pomoc slabším partnerom, z čoho následne profituje rozvinutá únia ako celok. V súčasnosti sa Slovensko nachádza v programovacom období 2007-2013, pre ktoré Európska únia schválila Slovensku podporu takmer 11,5 mld. Eur.

<http://www.1snsc.sk/eurofondy>

1.4 Operačné programy

Ako uvádza **PROGRAM ROZVOJA VIDIEKA SR 2007 - 2013** nenávratný finančný príspevok z eurofondov sa poskytuje prostredníctvom týchto operačných programov (oblastí podpory):

- Regionálny operačný program
- Životné prostredie
- Konkurencieschopnosť a hospodársky rast
- Výskum a vývoj
- Zdravotníctvo
- Zamestnanosť a sociálna inklúzia
- Bratislavský kraj
- Vzdelávanie
- Informatizácia spoločnosti
- Doprava
- Technická pomoc

Regiónmi, v ktorých je možné realizovať podporené projekty, sú tie, ktoré nedosahujú 75% výkonnosti priemeru Európskej únie - čo sú na Slovensku všetky okrem Bratislavského kraja, ktorý túto hodnotu prekonáva. Preto má Bratislavský kraj aspoň svoj jeden Operačný program Bratislavský kraj.

1.5 Štrukturálne fondy EÚ

Štrukturálne fondy slúžia na vyrovnanie ekonomickej a sociálnej úrovne, rozdielov medzi chudobnými a bohatšími regiónmi a na podporu nerozvinutých oblastí. S touto charakteristikou sa môžeme stretnúť takmer v každej literatúre. Avšak nájdeme sa drobné rozdiely medzi definíciami či deleniami, ktoré nachádzame v rôznych publikáciách a knihách.

BIELIK, P. (1999) – štrukturálne fondy sú nástrojmi hospodárskej a sociálnej súdržnosti s cieľom znížiť rozdiely v stupni rozvoja regiónov a podporiť hospodársky rast menej rozvinutých oblastí.

LIPKOVÁ (2004) – významný podiel na rozpočte Európskej únie, približne jeho tretina, je venovaná na vyrovnanie sociálnej a ekonomickej úrovne členských štátov, na zníženie rozdielov medzi zaostalejšími a rozvinutejšími regiónmi a na podporu rovnosti profesionálnych príležitostí rôznych sociálnych skupín. Výdavky sa realizujú prostredníctvom štrukturálnych fondov

Rozloženie bohatstva v rámci Európskej únie nie je rovnomerné, hoci je Európska únia bohatá. Veľké ekonomické a sociálne rozdiely existujú nielen medzi štátmi, ale aj v samotných krajinách. Príčiny pretrvávajúcej chudoby sa rôznia, no odstraňovať sa dajú spoločným úsilím v rámci celej únie a nie len úsilím na národnej úrovni. Európska únia si ctí princípy solidarity bohatších s chudobnejšími, konštatuje **HAJŠEL, R. (2003)**.

Štrukturálne fondy len dopĺňajú národné a regionálne financovanie. To znamená, že žiadny program nie je celkom pokrytý z rozpočtu komisie a vždy existuje národné spolufinancovanie z verejného alebo súkromného sektora danej krajiny. Každý program je zostavený z priorit a opatrení, konštatuje **ŠÍBL, D. a kol. (2003)**. Tieto základné časti rozvojovej stratégie sú implementované v priebehu životnosti programu. Štát, ktorý žiada o financovanie prostredníctvom jedného z programov, musí vypracovať projekt, ktorý je v súlade s touto stratégiou.

Pre podnikateľskú oblasť majú veľký význam prostriedky štrukturálnych fondov EÚ a Kohézneho fondu, uvádzajú **FIGAL, J. – ADAMIŠ, M. (2004)**. Tieto prostriedky budú dopĺňať národné zdroje, ale nesmú ich nahrádzať, t.j. Slovensko nemôže znižovať svoje verejné výdavky smerujúce do regiónov a nahrádzať ich prostriedkami z fondov EÚ. Finančné prostriedky z týchto fondov znamenajú pre SR dodatočný zdroj, ku ktorému je ešte potrebné pripočítať národné kofinancovanie z verejných a súkromných zdrojov. Pre podnikateľov sú spomínané fondy obrovskou výzvou. Na jednej strane podnikatelia budú môcť získať nenávratné finančné prostriedky z EÚ a z verejných prostriedkov SR cez realizáciu projektov oprávnených na financovanie z fondov a na druhej strane sa môže zapájať do realizácie súkromných a verejných projektov týchto fondov ako zostavovateľ či dodávateľ. Pri ich účelovom a efektívnom využívaní vytvárajú tzv. pákový efekt rozvoja a napomáhajú ekonomickému rozvoju a rastu.

Prostredníctvom ich pôsobenia je v konečnom dôsledku možné podnietiť rozvojové aktivity (súkromné a verejné) a zvyšovať životnú úroveň. Je potrebné klásť dôraz na to, že štrukturálne fondy a Kohézny fond sú založené na projektoch. Ak sa SR chce priblížiť k stanovenému limitu čerpania, musí vypracovať, vybrať a realizovať kvalitné projekty. Európska únia však stanovila prísne podmienky, ktoré musia tieto projekty spĺňať.

Vstupom Slovenska do EÚ sa pre regióny našej krajiny otvorili nové možnosti ďalšieho rozvoja, konštatuje **GOZORA, V. (2005)**. Aj napriek tomu, že Európa tvorí jednu z ekonomicky najprosperujúcejších oblastí sveta, nie všetky jej regióny majú vzhľadom na prírodno-geografické podmienky, históriu a ostatné faktory, ktoré určujú ich sociálno-ekonomický rozvoj v prebiehajúcom procese globalizácie svetovej ekonomiky, rovnakú počiatočnú pozíciu a šancu odolávať výzvam meniaceho sa ekonomického prostredia.

Potenciálnemu prijímateľovi o finančné prostriedky zo štrukturálnych fondov EÚ slúži do termínu schválenia a vydania schém štátnej pomoci ako pomôcka Programový doplnok k sektorovému operačnému programu, skonštatovala **PRNOVÁ, M. (2004)**. Sú v ňom uvedené:

- Čo je cieľom opatrenia, výsledok a popis
- Kto môže byť konečným prijímateľom pomoci

- Kategória investícií podľa Nariadenia komisie č. 438 / 2001
- Základné predpoklady prijateľnosti projektu
- Forma a výška pomoci nenávratného finančného príspevku
- Oprávnené aktivity

Nové programové obdobie chápe **MIŽIČKOVÁ, E. (2007)** ako jedinečnú príležitosť na lepšie zameranie podpory z nového fondu rozvoja vidieka na rast, zamestnanosť a trvalú udržateľnosť. Európsky právny rámec bol už stanovený, takže členské štáty vypracovávajú svoje národné plány a programy rozvoja vidieka.

Európska únia podporuje štrukturálnu a regionálnu politiku prostredníctvom nasledujúcich nástrojov, uvádzajú **BALAJOVÁ, A. – FÁZIKOVÁ, M. (2004)** :

- štrukturálne fondy
- Kohézny fond
- iniciatívy spoločenstva
- Európska investičná a rozvojová banka

1.6 Lízing

1.6.1 Definícia lízingu

Lízing predstavuje osobitnú formu získavania a financovania majetku, konštatujú **KOŠČO – SZOVICZ – ŠEBO – TÓTH (2006)**. Možno ho definovať z dvoch hľadísk, z vecného a finančného hľadiska. Z vecného hľadiska sa jedná o prenájom tovaru dlhodobej spotreby zákazníkom, ktorí ho používajú za lízingovú platbu podľa zmluvne dohodnutých podmienok. Z finančného hľadiska sa jedná o špeciálnu formu úverového krytia dlhodobých potrieb nájomcov.

Lízing je metódou strednodobého a dlhodobého financovania, ktoré je založené na prenájme aktív a to za vopred dohodnuté nájomné, uvádza **POLOUČEK (2006)**. Je nástrojom financovania investície a predmetu dlhodobej spotreby. Umožňuje financovať až 100% hodnoty predmetu lízingu. Lízingové poplatky sa spravidla hradia až po uvedení zariadenia do prevádzky a sú stanovené vopred.

Lízing predstavuje prenájom investičného zariadenia, predmetov dlhodobej spotreby na dobu určitú alebo neurčitú, uvádza **SENKÝROVÁ a kol. (1998)**. Je nástrojom, ktorý umožňuje určitú dobu používať majetok, bez ohľadu na to, či sa stane majetkom užívateľa. Lízing z právneho hľadiska predstavuje trojstranný právny vzťah. Z finančného hľadiska je lízing špeciálnou formou financovania dlhodobých potrieb podniku cudzím kapitálom.

Prenájom na základe zmluvy o užívaní práve na zariadenia, reality alebo iné aktíva na určenú dobu za poplatok predstavuje lízing. Charakteristickou črtou je skutočnosť, že pri jeho realizácii ide o dôsledné zotrvanie na zmluvnom vzájomnom vzťahu, t. j. ponechanie výrobku v užívaní bez prevedenia vlastníctva a bez investovania zo strany nájomcu, konštatuje **ŠIDL, D. (2002)**.

1.6.2 Základné pojmy v lízingovom vzťahu

PULZ, S. a kol., (1993) definujú pojmy používané v lízingu nasledovne:

Lízingová cena je cena, ktorá je obvyčajne platená v pravidelných splátkach (mesačne, štvrt'ročne). Cena za lízing je platená nájomcom prenajímateľovi, zahŕňa jednak splátky obstarávacej ceny majetku, lízingovú maržu prenajímateľa a v neposlednom rade ostatné náklady prenajímateľa spojené s prenajatým majetkom, ktoré sú v rámci lízingových splátok presúvané na nájomcu (jedná sa o úroky z úveru, ktorý si spoločnosť berie na zaobstaranie majetku, ktorý potom prenajíma nájomcovi, prípadne poplatky banke za vedenie úverových účtov a iné správne náklady súvisiace s lízingom). Celková výška lízingovej ceny je daná súčtom jednotlivých lízingových splátok.

$$\mathbf{LC = OC + FN + RN + DPH + ZM}$$

Kde:

- LC** - lízingová cena
- OC** - obstarávacia cena
- FN** - finančné náklady prenajímateľa
- RN** - režijné náklady prenajímateľa
- DPH** - daň z pridanej hodnoty
- ZM** - zisková marža prenajímateľa

Doba lízingu je rozdielna pri lízingu hnutelností a lízingu nehnuteľností a závisí od doby odpisovania daného majetku a jeho zaradenia do odpisovej skupiny. Výnimku pri nehnuteľnostiach tvoria len pozemky, ktoré sa neodpisujú.

Dodávateľ je podnikateľ, ktorý dodáva (predáva) predmet lízingu spravidla lízingovej spoločnosti.

Lízingová zmluva predstavuje zmluvno - právny dokument, ktorý upravuje záväzné vzťahy lízingového nájomcu a prenajímateľa. Definuje v hraniciach platného práva vzájomné práva a povinnosti lízingového nájomcu a prenajímateľa a vymedzuje v základných črtách aj materiálny obsah lízingovej operácie.

Nájomca je subjekt, ktorý predmet lízingu využíva, ale účtovne ho nemá podchytený vo svojej bilancii, ale na podsúvahových účtoch. Platby za používanie predmetu si účtuje do nákladov pri dodržaní podmienok stanovených zákonom. Nájomcom môže byť akýkoľvek podnikateľský subjekt, rozpočtová organizácia alebo aj súkromná osoba.

Predmet lízingu je vec, ktorú si lízingový nájomca prenajíma na účely jej využitia.

Prenajímateľ je vlastník prenajímaného majetku, má ho účtovne zachytený vo svojej bilancii a zväčša vykonáva odpisy na ťarchu svojich nákladov. Prenajímateľom môže byť sám výrobca, jeho dcérska spoločnosť zameraná výlučne len na poskytovanie lízingových služieb, ktoré sú prakticky podporným nástrojom odbytu, alebo je to špecializovaná lízingová spoločnosť, ktorej podnikateľským zámerom je poskytovanie lízingu.

Zostatková cena predstavuje rozdiel medzi vstupnou cenou hmotného a nehmotného majetku a celkovou výškou odpisov z tohto majetku.

1.6.3 Členenie lízingu

Ako **ŠÍBL, D. (2002)** tvrdí, lízing možno rozdeliť do dvoch hlavných skupín a to:

1. Finančný lízing - Je definovaný ako dlhodobý prenájom upravený príslušnou zmluvou, v rámci ktorej vlastník zariadenia prevádza na užívateľa v podstate všetky riziká a výnosy spojené s vlastníctvom daného majetku. V priebehu nájomného vzťahu nájomca prenajímateľovi prostredníctvom dohodnutých splátok uhradza za obstarávacie náklady predmetu a aj náklady danej finančnej transakcie. V splátkach sú tiež zahrnuté riziká týchto operácií a zodpovedajúca zisková marža. Hlavným znakom finančného lízingu je oddelenie vlastníctva a používanie zariadenia pre finančné účely.

2. Operatívny lízing - Druh nájmu, pri ktorom prenajímateľ neprevádza na nájomcu práva (riziká aj úžitok) súvisiace s disponovaním prenajatým predmetom a obyčajne poskytuje služby spojené s údržbou zariadenia, hradí poistenie a daň z majetku. Vo všeobecnej obchodnej terminológii je operatívny lízing nazývaný aj ako „hiring“. Operatívny lízing je veľmi blízky nájomnému, ale nie je s ním totožný.

Podľa **POLOUČEKA, S. (2006)** sa lízing môže rozdeliť nasledovne:

1. Spätný lízing - Nájomca už zariadenie kúpil, následne ho predal lízingovej spoločnosti a tá mu ho okamžite prenajme. Zmyslom je dosiahnutie priaznivejšieho priebehu Cash - flow nájomcu, to znamená, že firma získa k dispozícii potrebnú hotovosť a takto môže značne zvýšiť likviditu a tiež daňovú optimalizáciu.
2. Finančný lízing - Uzatvára sa väčšinou na dobu, za ktorú je najímaný predmet úplne amortizovaný. Po uplynutí doby nájmu nájomca spravidla predmet lízingu odkúpi za nízku zostatkovú cenu. Prenajímateľ zostáva majiteľom predmetu lízingu po celú dobu trvania nájomnej zmluvy.

1.7 Dotácie

Sú finančné zdroje nenávratného charakteru, a zároveň ekonomickým nástrojom pomocou ktorého štát podporuje presadzovanie svojich zámerov. Existuje množstvo druhov, foriem a spôsobov dotácií. Vstup SR do EÚ výrazne ovplyvnil systém poskytovania podpôr. Podpory administruje Pôdohospodárska platobná agentúra (PPA), ktorá využíva Integrovaný administratívny a kontrolný systém (IACS) prepojený na register pôdy (LPIS). Podpory poľnohospodárstva pozostávajú z niekoľkých zložiek. Zaraďujem k nim podpory na organizovanie trhu s komoditami, priame platby, podpory na rozvoj vidieka, dobiehajúci SAPARD a PHARE, prostriedky na záruky realizovaní Slovenskou záručnou bankou, všeobecné služby priamo z rozpočtu kapitoly MPSR, prostriedky intervenčnej agentúry a daňové úľavy na spotrebnej dani z motorovej nafty.

MAYRAND, K. - DIONNES, S. - PAQUIN, M. - LEBEL, I. P. (2003) tvrdia, že termín dotácie obsahuje rozsiahly segment verejných poľnohospodárskych politík, ktorý potrebuje byť definovaný, ohraničený a klasifikovaný na jeho lepšie analyzovanie a pochopenie. Poľnohospodárstvo je podľa ich názoru jedným z ekonomických sektorov, v

ktorom dotácie sú najviac využívané. Dotácie majú hlboké vplyvy na produkciu a obchod i poľnohospodárskom sektore.

Ako uvádza **BALÁŽ, P. (1996)** vo svojom diele, dotácie sú peňažné prostriedky, ktoré majú charakter transferovej platby, t.j. platby, ktorú jednotlivci alebo inštitúcie poskytujú inému jednotlivcovi alebo inštitúcii bez toho, aby sa očakávala určitá protihodnota. Rozlišuje dotácie na:

- účelové, ktoré sú určené na presne vymedzené použitie
- neúčelové, ktorých využitie nie je presne definované, teda možno ich použiť na akékoľvek výdavky.

Ďalej člení dotácie na vyrovnávacie, predstavujúce určité percento z celkových výdavkov subjektov, ktoré nie sú viazané na výdavky príjemcu.

ADAMKOVIČOVÁ, B. (2000) konštatuje, že dotácie zostávajú významným ekonomickým nástrojom agrárnej politiky a v podmienkach trhového hospodárstva. Finančne sa zameriavajú na tie výrobné činnosti a služby v podnikateľských subjektoch, ktoré sú nevyhnutne potrebné pre spoločnosť a pre svoju vysokú nákladovosť a nízku výnosovosť nenachádzajú potrebné miesto a rozsah v podnikateľských zámeroch týchto subjektov. Rozsah dotačnej politiky štátu v poľnohospodárstve sa sleduje ukazovateľmi: dotácie celkom a systémové dotácie v prepočte na ha poľnohospodárskej pôdy. Schopnosť platby podnikateľských subjektov sa určuje veľkosťou pohľadávok, záväzkov a úverov v Sk na ha poľnohospodárskej pôdy.

ALEXY, J. - SIVÁK, R. (2005) podľa ich názoru dotáciami sa podporujú najmä vedeckovýskumné, konštrukčné a vývojové práce vykonávané v podnikoch; odbory s nízkou úrovňou rentability, pričom sú dôležité zo strany fungovania ekonomiky ako celku; rozvoj aktivít v nedostatočne rozvinutých územných celkoch; stabilizácia alebo rozvoj vlastného poľnohospodárstva a potravinárstva; export tovaru a služieb a opatrenia ekologického charakteru.

Podľa **GERGEĽA, M. (2000)** lepšia konkurencieschopnosť poľnohospodárstva s krajinami EÚ nemôže byť len vecou samotných poľnohospodárov. Vyžaduje si to podstatne väčší záujem štátu, parlamentu a vlády o poľnohospodárstvo, než aký sa v posledných desiatich rokoch prejavoval. Nestačia len verbálne prehlásenia, ale záujem

podopretý konkrétnymi opatreniami, ktorých splnenie prispeje k zmene stavu nášho poľnohospodárstva v miere, ktorá je nevyhnutná, aby naša ekonomika konečne „nabrala dych“ a zaznamenala úspech v základných makroekonomických ukazovateľoch a zlepšenie podnikateľského prostredia v podnikovej sfére.

ZOBORSKÝ, I. M. (2006) dodáva, že pri dotáciách do poľnohospodárstva ide o peňažné prostriedky zo štátneho rozpočtu s cieľom udržať produkčné a mimoprodukčné funkcie poľnohospodárstva. Vyrovnáť finančnú nerovnováhu podnikateľských subjektov je hlavným cieľom dotácií. Subvencie slúžia na udržanie nízkej ceny niektorých výrobkov.

K názoru Zoborského sa pripája aj **SERENČEŠ, P. (2006)**, ktorý hovorí, že podpora zo strany štátu a v súčasnosti aj zo strany EÚ podporuje dobré fungovanie podnikov v podmienkach rozvíjajúceho sa trhového hospodárstva. Charakteristickou črtou poskytovania finančnej podpory podnikom, podľa autora, je stimulácia istých dohodnutých spoločensko-prospešných programov a zámerov.

Aj **VLACHYNSKÝ, K. (2006)** zastáva názor, že dobré fungovanie podnikov v podmienkach rozvíjajúceho sa trhového hospodárstva si vyžaduje aj podporu zo strany štátu a v súčasnosti aj zo strany Európskej únie. Finančnú podporu spravidla členíme na priame a nepriame formy. Priamymi formami finančnej podpory rozumieme také, ktoré zvyšujú podnikové príjmy (investičné dotácie, neinvestičné dotácie, cenové; príplatky, exportné prémie, návratné finančné výpomoci). Nepriame formy finančnej podpory znamenajú znižovanie výdavkov podnikov, zmierňovanie ich finančných rizík, ba dokonca môžu viesť i k zvyšovaniu ich použiteľného zisku. Vychádzajú z využitia nástrojov daňovej sústavy, úverovej sústavy, ako aj využitia iných foriem podpory.

MIŽIČKOVÁ, E. (2001) upozorňuje, že malí agropodnikatelia, medzi ktorých patrí väčšina samostatne hospodáriacich roľníkov nedokážu podnikat' bez využívania podporných prostriedkov. Dotácie, ako najčastejšie využívaná forma podpory sa výraznou mierou podieľajú na úspešnosti týchto podnikateľských subjektov. Agropodnikanie malých a stredných roľníkov sa v súčasnej etape reštrukturalizácie agropotravinárskeho komplexu uskutočňuje za výraznej účasti podporných prostriedkov, medzi ktorými sú najvyužívanejšie dotácie.

EPPING, R. CH. (2004) konštatuje, že dotácia je štátna finančná podpora podnikom. Dotácia je poskytnutá na prekonanie ťažkého obdobia. Väčšina dotácií podlieha kritike ako neúčelné utrácanie peňazí daňových poplatníkov, pretože sa týmito finančnými prostriedkami vlastne podporuje neefektivita – mnohé zlé riadenia a zlé fungujúce firmy by bez štátnych dotácií nemohli súťažiť na globálnom trhu. Medzi najčastejšie obchodné bariéry patria kvóty, clá a dotácie. Ak nejaká krajina uvalí kvótu na určité produkty, znamená to, že bude naďalej povoľovať dovoz len ich obmedzeného počtu. Clo je daň, ktorou sa zaťaží tovar v okamžiku jeho vstupu do krajiny. Je jasné, že tento zahraničný tovar sa potom musí predávať za vyššiu cenu. Vlády tiež často používajú peniaze daňových poplatníkov k poskytovaniu dotácií miestnym výrobcom. Umelo sa tak zníži cena domáceho tovaru a znevýhodní sa tovar dovážaný. Obchodné bariéry, obyčajne vyhlási jednostranné jedna krajina za účelom obmedzenia dovozu. Väčšinou sa to zdôvodní nutnosťou dočasne ochrániť miestnych výrobcov pred zahraničnou konkurenciou a dopriať im čas na zvýšenie produktivity. Problém je ale v tom, že pokiaľ sa miestnym výrobcom takto umožní vegetovať v pohodlnom prostredí chráneného trhu, len málokedy sa od nich dá očakávať, že sa odhodlajú k obetiam, bez nich sa nedá zvýšiť kvalita ich výrobkov ani znížiť ich cenu.

Podľa **VIRČÍKA, M. (2002)** poskytovanie dotácií a subvencií nie je dostatočne transparentné z hľadiska informovania a možnostiach ich získania, pridelenia, o podmienkach ich využívania adresátmi a spätnej kontroly. Samu dotačnú politiku zmeníme už len ťažko. Kľúčovým predpokladom zefektívnenia systému je však aktívne zverejňovanie informácií o celom procese. Proti korupčnej jednotke zároveň odporúča, aby štátne orgány, keď už dotujú podnikateľa, poskytovali predovšetkým priame dotácie v hotovosti. Teda príjmy prevod na účet z rozpočtu vlády alebo príslušného ministerstva. Priame náklady na ich poskytovanie nesú všetci daňovníci.

ZOBORSKÝ, I. M. (2001) definuje ako peňažné prostriedky, ktoré majú charakter transferovej platby, ktorú jednotlivec alebo inštitúcia poskytuje inému jednotlivcovi alebo inštitúcii bez toho, aby očakával nejakú protihodnotu. Pri dotáciách do poľnohospodárstva ide o peňažné prostriedky o štátneho rozpočtu s cieľom udržať produkčnú a mimoprodukčnú funkciu poľnohospodárstva. Cieľom dotácií je vyrovnáť finančnú nerovnováhu podnikateľských subjektov. Subvencie slúžia na udržanie nízkej ceny niektorých výrobkov. Autor ďalej píše, že Slovensko od 1. mája 2004 uplatňuje Spoločnú

poľnohospodársku politiku EÚ. Program SPP EÚ vznikol v roku 1962. Základnými pôvodnými cieľmi tejto politiky boli zvýšenie produktivity práce v poľnohospodárstve, zaistenie lepších životných podmienok pracovníkov v poľnohospodárskej výrobe, stabilizácia trhu s poľnohospodárskymi výrobkami, zabezpečenie primeraných cien potravín pre konzumentov. Poľnohospodárstvo novo vstupujúcich krajín v roku 2004 spôsobilo zvýšenie výmery poľnohospodárskej pôdy EÚ o 30 %, ale poľnohospodárskej produkcie len o 10-20%.

DOVALOVÁ, I. (2000) opisuje finančnú situáciu poľnohospodárskych podnikov v rokoch 1990 – 1999. Finančno – ekonomické nástroje viac alebo menej ovplyvňujú disponibilné peňažné zdroje poľnohospodárskych podnikov a tak čiastočne určujú dynamiku ich rozvoja. Poľnohospodárske podniky sa snažia získať finančné zdroje potrebné na preklenutie krízovej situácie. Avšak vo financovaní a úverovaní agrárneho sektora nedošlo zatiaľ k žiadnym výraznejším posunom. Najkritickejšou oblasťou stále zostáva spomaľovanie finančných tokov.

Poľnohospodárstvo, ako už vieme, je veľmi špecifické odvetvie. Je charakteristické určitými osobitosťami, ako je sezónnosť, dlhší výrobný cyklus, vyžaduje si viazanosť, čiže zálohovanie finančných prostriedkov na dlhšie obdobie, konštatuje **CHRASTINOVÁ, Z. (2000)**. Tieto špecifiká, spolu s nedodržiavaním finančnej disciplíny v obchodných vzťahoch, vyvolávajú časový nesúlad medzi príjmami a výdavkami podnikov, čo sa prejavuje v nedostatočnej plynulosti finančných tokov a spôsobuje problémy vo financovaní. Financovanie poľnohospodárskych podnikov sa realizuje v kombinácii zdrojov: vlastných a cudzích. Jedným z cudzích zdrojov financovania poľnohospodárstva sú aj dotácie.

Podľa **SERENČEŠA, P. (2003)** je poľnohospodárstvo odvetvím so špecifickými zvláštnosťami. V tomto odvetví si podnikanie vyžaduje zálohovanie finančných prostriedkov minimálne na polročné obdobie. Dotačný systém musí vyvážene podporovať poľnohospodárstvo tak v jeho produkčných funkciách ako i neprodukčných. Realizácia dotačného systému si však musí dodržiavať samozrejme zásady, ktoré nevyplývajú len z obmedzenosti verejných zdrojov:

- spravodlivosť (nie je spravodlivé poskytovanie podpory subjektom, ktoré nespĺňajú kritériá, na základe nepravdivých údajov vedú k individuálnemu obohacovaniu),

- transparentnosť (jasné kritériá, jasné pravidlá delenia, verejný prehľad o príjemcoch),
- cielenosť a účelovosť,
- úspornosť.

Problematika financovania potrieb podniku cudzími zdrojmi má v podnikoch trhovo riadenej ekonomike mimoriadny význam zdôrazňuje **KOŠČO, T. (2001)**. Podnikateľ je trvalo konfrontovaný ekonomickým prostredím, ktoré ho nabáda k aktivite prejavujúcej sa v neustálom hľadaní nových možností financovania tak svojich krátkodobých, ako aj dlhodobých potrieb. Taktiež podotýka, že dynamický vývoj v poľnohospodárskom a potravinárskom komplexe si postupne vyžaduje množstvo zásahov v makroekonomickom i mikroekonomickom prostredí. Pôsobnosť finančno-ekonomických nástrojov je neustále v pohybe a reaguje na zmeny prostredia agropotravinárskeho priemyslu. Zvlášť prvovýroba, ako najcitlivejší segment odvetvia zápasí o svoju existenciu v turbulentnom prostredí. Tento aspekt sa prejavuje v nedostatočnom utváraní finančných zdrojov pre zachovanie pozitívneho vývoja reprodukčného procesu. Z uvedených príčin hľadanie zdrojov financovania je jedna z najzávažnejších otázok zabezpečenia prevádzky a investičných zámerov poľnohospodárskych podnikov.

1.8 Úver

Úver je pre podnik návratnou formou získavania cudzích externých zdrojov. Je to ekonomický vzťah medzi veriteľom a dlžníkom, ktorý podľa **KOŠČA – SZOVICZA – ŠEBA – TÓTHA (2006)** vzniká pri odovzdaní konkrétnej hodnoty na dočasné použitie, t. j. s podmienkou návratnosti. Vznik tohto vzťahu má charakter zmluvy. Veriteľ dáva dlžníkovi k dispozícii istú hodnotu v peniazoch, resp. v tovare a stará sa o správu dlhu. Dlžník a zaväzuje splatiť svoj dlh v dohodnutom termíne a forme (spravidla v peniazoch), ako aj platiť príslušný úrok.

Ako uvádza **SERENČEŠ, P. (2008)** banky poskytujú úvery klientom za účelom získania príjmu vo forme úroku. Výška úroku závisí najmä od účelu, na ktorý si klient požičiava, a od miery rizika pre banku, že úver nebude splatený v plnej výške. Náklady,

ktoré sú spojené s nedobytnými úvermi znižujú zisky bánk a zvyšujú cenu, za ktorú si možno požičať. Autor uvádza, že v teórii a v praxi sa používajú rôzne druhy úrokov:

- aktívne – sú platené klientmi za požičaný kapitál
- efektívne - sú skutočné úroky rešpektujúce efekty navyšujúce alebo redukujúce výnos
- nominálne – sú úroky z nominálnej hodnoty finančného inštrumentu
- pasívne – úroky platené bankou za klientov vklad
- reálne – úroky očistené o infláciu
- výnosové – je výnos (zisk) v rámci investovania

Veľkosť úroku závisí od: veľkosti požičanej sumy, úrokovej sadzby, dĺžky obdobia na ktoré sú peniaze požičané, periodicity vyplácania úrokov (ročne, polročne, štvrt'ročne alebo mesačne), inflácie. **FABOVÁ, Ľ (2004)** tvrdí, že úrok ako cena za poskytnutie kapitálu, resp. úroková sadzba, ktorá ho ovplyvňuje, patrí medzi najdôležitejšie nástroje riadenia komerčných bánk. Pri prebytku peňazí v ekonomike majú úrokové sadzby tendenciu klesať a naopak, pri nedostatku peňazí majú tendenciu stúpať.

SAMUELSON, A. P. – NORDHAUS, W.D. (2000) konštatujú, že úrok je nástroj, ktorý plní v ekonómii 2 funkcie. Ako motivujúci nástroj je stimul pre ľudí, aby spobili a hromadili bohatstvo. Ako nástroj alokácie kapitálu úrok dovoľuje spoločnosti vybrať len tie investičné projekty, ktoré dosahujú najvyššiu mieru výnosu.

Podľa **PETRJÁNOŠOVEJ, B. (2001)** uvádza typy úverov, ktoré banky poskytujú podnikateľskému sektoru z hľadiska času:

- Krátkodobé:
 - Kontokorentný úver
 - Zmenkový úver
 - Lombardný úver
 - Účelové úvery

- Strednodobé a dlhodobé úvery:
 - Emisná pôžička
 - Úverový úpis
 - Hypotekárny úver
 - Účelové

Autorka ďalej uvádza členenie úverov podľa:

- Podľa účelu, na ktorý sa úver poskytuje:
 - Úver na obežné prostriedky
 - Úver pri prechodnom nedostatku finančných prostriedkov
 - Preklenovací úver
 - Úver na neuhradené splátky úverov
 - Rozvojový úver
 - Spotrebný úver
- Podľa zdrojov, ktoré dlžník používa na splatenie úveru, poznáme:
 - Kapitálové úvery
 - Finančné úvery
- Podľa typu klienta rozoznávame:
 - Podnikateľské úvery
 - Spotrebné úvery

Pri rozhodovaní o poskytnutí úveru banka je povinná postupovať veľmi obozretne, pretože požičiava peniaze, ktoré získala z vkladov klientov. Pri poskytnutí úveru by mali byť splnené podmienky ako: návratnosť, zaručenie, účelovosť, efektívnosť.

BOUŠKOVÁ, D. (2006) uvádza, že úverový proces predstavuje dlhodobý vzťah medzi bankou a klientom (úverovým dlžníkom). Tento vzťah sa začína žiadosťou klienta o poskytnutie úveru a končí sa až jeho splatením. Možno ho rozčleniť na tieto fázy:

- a) žiadosť o poskytnutie úveru,
- b) úverová analýza,
- c) uzavretie úverovej zmluvy a uvoľnenie čerpania úveru,
- d) kontrola dodržiavania podmienok úverovej zmluvy,
- e) splatenie úveru a úrokov z neho a následné uvoľnenie záruk.

1.9 Spoločná poľnohospodárska politika

BURIANOVÁ, J. (2004) sa venuje téme Spoločná poľnohospodárska politika, ktorú v oblasti poľnohospodárstva uplatňuje Európska únia. Jej ciele a podmienky mali nutne akceptovať kandidátske krajiny počas svojho predvstupového obdobia. Pomáhali im v tom rôzne finančné podporné programy (napr. SAPARD, PHARE), ktoré mali pripraviť poľnohospodársky sektor prístupujúcich krajín na podmienky spoločného trhu. Ťažisko reformného úsilia Európskej komisie v oblasti spoločnej poľnohospodárskej politiky sa jednoznačne presúva ku konkurenčnejšiemu poľnohospodárstvu.

Podľa autora **HITIRIS, T. (2003)** CAP, teda Spoločná poľnohospodárska politika je založená na troch základných princípoch a to:

- zabezpečenie spoločného trhu odstránením bariér medzi členskými štátmi,
- zvýhodnenie produktov členských štátov a ochrana ich trhu pred nečlenskými štátmi,
- finančná solidarita a spolupráca jednotlivých členských štátov.

Vstupom našej krajiny do EÚ je potrebné adaptovať sa na podmienky Spoločnej poľnohospodárskej politiky (SPP), ktorá od základu a trvale mení ekonomické rámcové podmienky pre poľnohospodárstvo podľa autorky **SOLÍKOVÁ, H. (1999)**. O agrárnej trhovej politike, t. j. o organizácii jednotlivých trhov, obchodných vzťahov s tretími krajinami, o agrárnych cenách, dotáciách a prípadných intervenciách na trhu rozhoduje a ich financuje výlučne EÚ. Tiež pre podporu z štrukturálnych fondov stanovuje Európska komisia pravidlá, i keď sa na jej financovaní iba spolupodieľa. Z uvedených aspektov je potrebné postupne prispôbovať slovenskú agrárnu politiku na dôveru spotrebiteľov.

RUMANOVSKÁ, Ľ. (2006) uvádza, že Spoločná poľnohospodárska politika patrí k najrozvinutejším politikám Európskej únie a bola zavedená v roku 1962. V súčasnosti CAP predstavuje kompletný program podpory poľnohospodárstva a taktiež patrí k prvým politikám integrovaným na európskej úrovni a práve preto sa považuje za najpevnejší pilier v európskej integrácii.

2. Cieľ práce

Po vstupe Slovenskej republiky do Európskej únie získal náš štát možnosť čerpať z fondov na podporu tých oblastí, ktoré túto pomoc najviac potrebujú. Aby však k takémuto získaniu prostriedkov mohlo dôjsť, musia byť vypracované a následne schválené projekty.

Cieľom mojej diplomovej práce s názvom „Možnosti financovania poľnohospodárskej techniky z eurofondov“ bolo v prvom rade posúdiť príležitosti, aké slovenským poľnohospodárom ponúka Program rozvoja vidieka na obdobie rokov 2007 až 2013 a následne charakterizovať vplyv čerpania fondov z Európskej únie v konkrétnom poľnohospodárskom družstve Združenie agropodnikateľov, družstvo vo Dvoroch nad Žitavou

Pre dosiahnutie hlavného cieľa sme definovali parciálne ciele :

- Teoretické oboznámenie sa s možnosťami čerpania prostriedkov z eurofondov
- Začlenenie poľnohospodárskeho družstva do konkrétnej osi a jej prislúchajúcemu opatreniu
- Priblíženie problematiky opatrenia, do ktorého spadá ZAD
- Definovanie podmienok, na základe ktorých ZAD získalo nenávratný finančný príspevok
- Oboznámenie s účelom využitia finančného príspevku
- Analýza vplyvu čerpania štrukturálnych fondov

3. Metodika práce

Hlavným materiálom pri spracovaní mojej diplomovej práce bol Program rozvoja vidieka SR na roky 2007 až 2013. Ďalšie potrebné údaje som získal priamo z podniku Združenie agropodnikateľov, družstvo Dvory nad Žitavou z dokumentov, ktorých zdrojom je podnikové účtovníctvo za obdobie rokov 2007-2010 a podnikové charakteristiky. Významným zdrojom informácií bol projekt so schválenou žiadosťou o nenávratný finančný príspevok z Programu rozvoja vidieka SR 2007-2013. Pracovníci menovaného poľnohospodárskeho podniku mi pri tvorbe a hľadaní archívnych informácií vždy vychádzali v ústrety. Veľmi ochotne mi pomohli nie len s poskytnutím samotných informácií ale aj porozumením problematiky a jej aplikáciou priamo v praxi. Doplnujúce informácie o podporách poľnohospodárstva som získal aj z publikácií vydaných Slovenskou poľnohospodárskou univerzitou v Nitre a Výskumným ústavom ekonomiky poľnohospodárstva a potravinárstva v Bratislave. Komplexný pohľad na problematiku mi poskytla aj Slovenský poľnohospodárska knižnica, ale aj veľmi dobre vybavená knižnica Agroinštitútu.

Použité metódy

V mojej diplomovej práci som použil nasledovné metódy:

- Metóda komparácie – porovnávanie situácie pred a po realizácii projektu v podniku
- Metóda analýzy – analýza stavu pred realizáciou a po realizácii projektu
- Metóda rozhovoru – rozhovory s ľuďmi, ktorí sa podieľali na realizácii projektov
- Metóda syntézy – súhrn poznatkov o danej problematike

4. Vlastná práca

4.1 Program rozvoja vidieka 2007 - 2013, členenie jednotlivých osí

Program rozvoja vidieka pre obdobie rokov 2007 až 2013 je základným dokumentom pre využívanie fondov z Európskej únie. Plánovaný cieľ „výrazne zvýšiť do roku 2013 konkurencieschopnosť a výkonnosť regiónov a slovenskej ekonomiky a zamestnanosť pri rešpektovaní trvalo udržateľného rozvoja“ môžeme rozčleniť do štyroch osí a to:

- Os1: Zvýšenie konkurencieschopnosti sektoru poľnohospodárstva a lesného hospodárstva
- Os2: Zlepšenie životného prostredia a kvality
- Os3: Kvalita života vo vidieckych oblastiach a diverzifikácia vidieckeho hospodárstva
- Os4: Realizácia prístupu leader

4.1.1 Charakteristika jednotlivých osí

OS1: Zvýšenie konkurencieschopnosti sektoru poľnohospodárstva a lesného hospodárstva

Priorita: Podpora modernizácie, inovácie a efektivity agropotravinárskeho a lesníckeho sektora.

Má nasledujúce opatrenia:

1. Modernizácia fariem
2. Pridávanie hodnoty do poľnohospodárskych produktov a produktov lesného hospodárstva
3. Infraštruktúra týkajúca sa rozvoja a adaptácie poľnohospodárstva a lesného hospodárstva
4. Zvýšenie hospodárskej hodnoty lesov
5. Odbytové organizácie výrobcov
6. Odborné vzdelávanie a informačné aktivity
7. Využívanie poradenských služieb

OS2: Zlepšenie životného prostredia a kvality

Má nasledujúce opatrenia:

1. Opatrenia zamerané na trvalo udržateľné využívanie poľnohospodárskej pôdy
2. Opatrenia zamerané na trvalo udržateľné využívanie lesnej pôdy

OS3: Kvalita života vo vidieckych oblastiach a diverzifikácia vidieckeho hospodárstva

Priorita: Vytváranie pracovných príležitostí na vidieku

Má nasledujúce opatrenia:

1. Diverzifikácia smerom k nepoľnohospodárskym činnostiam
2. Podpora činností v oblasti vidieckeho cestovného ruchu
3. Vzdelávanie a informovanie
4. Obnova a rozvoj obcí, občianskej vybavenosti a služieb
5. Získavanie zručností, oživovanie a vykonávanie stratégií miestneho rozvoja

OS4: Realizácia prístupu leader

Priorita: Zlepšovanie manažmentu a riadenia a mobilizácia rozvojového potenciálu vo vidieckych oblastiach

Má nasledujúce opatrenia:

1. Implementácia integrovaných stratégií rozvoja územia
2. Vykonávanie projektov spolupráce
3. Chod miestnej akčnej skupiny

4.1.2 Príspevky

Tabuľka zobrazuje prehľad o finančných prostriedkoch, ktoré EAFRD poskytuje v rámci jednotlivých osí Programu rozvoja vidieka na obdobie rokov 2007 až 2013 a tiež finančných prostriedkov, ktoré na spomínané obdobie pre jednotlivé osi poskytuje štátny rozpočet.

Tab. 1**[Celkový verejný príspevok SR (v EUR)]**

Verejný príspevok				
OS	Celkom	Suma z EAFRD	Suma zo štátneho rozpočtu	Miera príspevku z EAFRD (%)
OS 1	835 427 149	620 366 695	215 060 454	74,26
OS 2	1 242 076 174	984 709 039	257 367 135	79,28
OS 3	358 040 205	265 871 440	92 168 765	74,26
OS 4	74 524 570	59 082 542	15 442 028	79,28
Technická pomoc	52 517 816	39 388 362	13 129 454	75,00
SPOLU	2 562 585 914	1 969 418 078	593 167 836	X

Zdroj: Program rozvoja vidieka SR 2007-2013 - zdroj: TÓTH, M. – ČIERNA, Z. –RÁBEK, T. (2010): Podpora poľnohospodárstva na Slovensku od roku 1993 a jej vplyv na finančnú situáciu poľnohospodárskych podnikov, Nitra, 2010, 96 strán, ISBN 978-80-552-0489-5

Z predchádzajúcej tabuľky je zrejmé, že až 50% príspevku z Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (ďalej EFARD) pripadá na Os 2, teda na „Zlepšenie životného prostredia a krajiny“. Najmenej a to ani nie 3% pripadajú na Os 4, teda na „Realizácia prístupu Leader“.

V nasledujúcej tabuľke uvádzam sumy príspevkov z EAFRD na jednotlivé roky obdobia 2007 až 2013. Je zrejmé, že EAFRD poskytne najväčšiu sumu v poslednom roku sledovaného obdobia a to 317 309 578 eur. Spolu za sledované obdobie bude poskytnutá suma 1 951 418 078 eur.

Tab. 2

[Ročný príspevok z EAFRD (v EUR)]

Rok	Celkom EAFRD	Konverg.regióny (98,04%)	Bratislavský kraj (1,96%)
2007	303 163 265	297 221 266	5 941 999
2008	286 531 906	280 915 880	5 616 026
2009	268 049 256	262 795 490	5 253 766
2010	256 310 239	251 286 560	5 023 679
2011	263 028 387	257 873 030	5 155 357
2012	257 025 447	269 634 950	5 390 497
2013	317 309 578	311 090 310	6 219 268
SPOLU	1 951 418 078	1 930 817 486	38 600 592

Zdoj: RÁBEK, T., ČIERNA, Z.: Druhý pilier Spoločnej poľnohospodárskej politiky pre programovacie obdobie 2007 - 2013 v Slovenskej republike. In.: Zborník z vedeckého seminára s medzinárodnou účasťou „Význam a úlohy účtovníctva a financií v riadení malých a stredných podnikov v poľnohospodárstve.“ Nitra: SPU, 16.11.2007, s.150-157. (CD-ROM) ISBN 978-80-8069-967-3

Program rozvoja vidieka neposkytuje však celú sumu potrebnú na realizáciu určitého zámeru. Časť tejto sumy **musí byť platená z vlastných zdrojov**. Žiadatelia príspevku môžu zdroje, ktoré nemajú v podniku k dispozícii získať len z jednej zo zmluvných bánk. Zoznam bánk, s ktorými bola uzatvorená Zmluva o spolupráci a spoločnom postupe medzi bankou a orgánmi zastupujúcimi Slovenskú republiku je nasledujúci:

- 1) J&T Banka, a. s.,
- 2) Volksbank Slovensko, a.s.,
- 3) UniCredit Bank Slovakia, a .s.,
- 4) Tatra banka, a. s.,
- 5) Slovenská sporiteľňa, a. s.,
- 6) Prvá stavebná sporiteľňa, a. s.,
- 7) Privatbanka, a. s.,
- 8) Poštová banka, a. s.,
- 9) OTP banka Slovensko, a. s.,

- 10) Komerční banka Bratislava, a. s.,
- 11) Dexia banka Slovensko a. s.,
- 12) Československá obchodná banka, a. s.,
- 13) Všeobecná úverová banka, a. s.,
- 14) Exportno-importná banka SR.,
- 15) Slovenská záručná a rozvojová banka, a. s.
- 16) Oberbank AG pobočka zahraničnej banky v Slovenskej republike

4.2 Modernizácia fariem

4.2.1 Odôvodnenie podpory

Členstvo Slovenska v EÚ a zavedenie Spoločnej poľnohospodárskej politiky EÚ výrazne zmenilo nevyhnutné podmienky fungovania poľnohospodárstva a lesníctva. Zvýšenie konkurencieschopnosti na vnútornom trhu poľnohospodárskych a potravinárskych výrobkov si vyžaduje urýchlenie štrukturálneho rozvoja poľnohospodárskych subjektov a zlepšenie podmienok výroby a kvality produktov. To prispeje k vyrovnanějšíemu regionálnemu rozvoju zaostávajúcich vidieckych oblastí na rozvojových pilieroch.

Na základe uskutočnenej SWOT analýzy k silným stránkam slovenského poľnohospodárstva patrí z hľadiska modernizačných investícií a potenciálnej konkurencieschopnosti vhodná veľkostná štruktúra poľnohospodárskych podnikov. Ďalej je to tradícia obhospodarovania poľnohospodárskej a lesnej pôdy a dostatok pracovných síl na vidieku.

Medzi slabé stránky možno zahrnúť stagnujúci produkčný systém poľnohospodárskych subjektov charakterizovaný zastaranými a opotrebovanými budovami, zariadením a vybavením. Pretrváva nízka prepojenosť poľnohospodárskeho sektora na potravinársky sektor. Je nedostatočný dopyt po inováciách v podnikateľskom sektore, slabá motivácia a informovanosť podnikov pre zavádzanie inovácií. Pretrváva nízke využívanie a zhodnocovanie prírodných zdrojov pre výrobu obnoviteľných zdrojov energie. Z tohto dôvodu je podpora nasmerovaná i na založenie porastov rýchlo rastúcich drevín, ktorá umožňuje poľnohospodárom vytvárať priestor na diverzifikáciu výroby, ktorá prispieva k posilneniu ekonomickej dimenzie udržateľného rozvoja vidieka. Zakladanie

porastov rýchlo rastúcich drevín dáva možnosť poľnohospodárom efektívne využívať menej produkčné poľnohospodárske pôdy na produkcie obnoviteľných zdrojov energie, pričom je znižované riziko zväčšovania podielu neobhospodarovanej poľnohospodárskej pôdy.

Podmienkou zvýšenia konkurencieschopnosti poľnohospodárskych podnikov je zvýšenie počtu fariem, ktoré získajú moderné budovy, stroje a technologické vybavenie. Je nevyhnutné prispôsobiť sa legislatívnym, fyto-sanitárnym, veterinárnym a hygienickým normám EÚ. Primárnym cieľom je vybudovať silný a životaschopný poľnohospodársky sektor pomocou výkonnej trhovo orientovanej výroby, ktorý bude spĺňať požiadavky spotrebiteľov tým, že bude ponúkať rozsiahly sortiment potravín vysokej kvality spĺňajúcich všetky nevyhnutné zdravotné a hygienické predpisy. Na úrovni poľnohospodárstva sa tieto ciele dosiahnu investíciami do výrobných zariadení (hospodárske budovy, skladovacie kapacity, stroje a zariadenia, technológie s dôrazom na inovatívny prístup), ktoré budú spolufinancované v rámci programu. Zároveň sa podporia projekty zamerané na efektívne využívanie energie. Program rozvoja vidieka SR 2007 – 2013 Kapitola 5 – os 1 Ministerstvo pôdohospodárstva SR 75

Osobitná pozornosť sa bude venovať projektom zameraným na skladovacie kapacity pre organické hnojivá, ktoré budú uprednostňované v rámci výberových kritérií. Ich priorita bude zabezpečená aj v prípade rovnosti bodov jednotlivých projektov.

Poľnohospodári získali možnosť čerpať finančnú pomoc na investície do poľnohospodárskej prvovýroby cez predvstupový program SAPARD, Sektorový operačný program Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka 2004 – 2006 (SOP) a Plán rozvoja vidieka SR 2004 – 2006 (PRV).

Tab. 3**[Investície do poľnohospodárskych podnikov podľa stavu k 31. 12. 2006]**

Ukazovateľ	SAPARD	SOP	PRV	Spolu
Počet prijatých žiadostí (ks)	450	1 915	110	2 475
Počet uzatvorených zmlúv (ks)	343	907	98	1 348
Objem žiadaných finančných prostriedkov (tis. EUR)	47 910	272 690	21 805	342 405
Objem schválených finančných prostriedkov (tis. EUR)	35 529	119 688	18 898	174 115

Zdroj: PRV 2007-2013 – vlastné spracovanie

Finančná pomoc z verejných zdrojov za roky 2004 – 2006 za programy SAPARD, SOP a PRV predstavovala 174 115 tis. €. Vzhľadom na vyššie uvedené, ale aj ďalšie neuvádzané dôvody, ako aj na skutočnosť, že mnohé dobre vypracované projekty, ktoré boli predložené na PPA, neboli v rámci SOP schválené z nedostatku finančných prostriedkov alokovaných na opatrenie, je predpoklad, že aj v období rokov 2007 – 2013 bude požiadavka na finančnú podporu projektov farmárov v rámci tohto opatrenia enormne vysoká.

Poskytnutie finančnej pomoci poľnohospodárom na modernizáciu podnikov povedie k zlepšeniu poľnohospodárskej praxe, lepším výrobným podmienkam, vyššej kvalite produktov, výnosom a zvýšeniu efektívnosti tradičnej poľnohospodárskej výroby. Všetky tieto faktory prispievajú k implementácii opatrenia „Pridávanie hodnoty do poľnohospodárskych produktov a produktov lesného hospodárstva“, ako i k celkovej konkurencieschopnosti slovenského poľnohospodárstva. Zvýšenie efektívnosti a účinnosti tohto opatrenia umožní opatrenie „Infraštruktúra týkajúca sa rozvoja a adaptácie poľnohospodárstva a lesného hospodárstva“.

4.2.2 Cieľ opatrenia

Zvýšiť konkurencieschopnosť poľnohospodárskych subjektov lepším využívaním výrobných faktorov a uplatňovaním nových technológií a inovácií.

Tento cieľ sa bude naplňovať predovšetkým prostredníctvom:

- znižovania výrobných nákladov a zlepšovania pracovných podmienok v poľnohospodárskych podnikoch;
- zvyšovania počtu fariem s modernými budovami, novými technológiami a technickými zariadeniami s úspornou spotrebou energie;
- zavádzania a rozširovania informačných a komunikačných technológií;
- výstavby, rekonštrukcie a modernizácie objektov poľnohospodárskej výroby vrátane skladovacích priestorov;
- zlepšovania kvality výroby a obmedzovania strát.

4.2.3 Očakávané výsledky

- zvýšenie konkurencieschopnosti existujúcich podnikov zavedením inovatívnych a vyspelých technológií, strojov, prístrojov a zariadení zameraných najmä na zvýšenie efektivity využitia materiálov a energií;
- zníženie a eliminácia nepriaznivého vplyvu priemyslu a služieb na životné prostredie najmä poklesom emisií znečisťujúcich látok a tvorby odpadov v technologickom procese;
- vytvorenie prostredia na zvyšovanie inovačného potenciálu podnikov v priemysle a v službách;
- podpora rozvoja trvalo udržateľnej produkcie s nižším dopadom na znečisťovanie životného prostredia, vrátane prispôsobovania technológií environmentálnej legislatíve;
- podpora ekologických výrob ako nevyhnutnosti na prípravu udržateľného rozvoja podnikov v oblasti životného prostredia v budúcnosti;
- zlepšenie využívania domácich a obnoviteľných surovín vrátane druhotných surovín;
- zvýšenie počtu subdodávateľov v sektore malých a stredných podnikov pre veľkých výrobcov.

4.2.4 Výška podpory v rámci modernizácie fariem

Maximálna výška podpory z celkových oprávnených výdavkov:

1. v prípade oblastí cieľa Konvergencia:

- **60 %** (45 % EÚ a 15 % SR) pre mladých poľnohospodárov v znevýhodnených oblastiach, pričom minimálne 40 % predstavujú vlastné zdroje;
- **50 %** (37,5 % EÚ a 12,5 % SR) pre ostatných v znevýhodnených oblastiach, pričom minimálne 50 % predstavujú vlastné zdroje;

- **50 %** (37,5 % EÚ a 12,5 % SR) pre mladých poľnohospodárov v iných oblastiach, pričom minimálne 50 % predstavujú vlastné zdroje;
- **40 %** (30 % EÚ a 10 % SR) pre ostatných, pričom minimálne 60 % predstavujú vlastné zdroje.

2. v prípade ostatných oblastí:

- **60 %** (30 % EÚ a 30 % SR) pre mladých poľnohospodárov v znevýhodnených oblastiach, pričom minimálne 40 % predstavujú vlastné zdroje;
- **50 %** (25 % EÚ a 25 % SR) pre ostatných v znevýhodnených oblastiach, pričom minimálne 50 % predstavujú vlastné zdroje;
- **50%** (25 % EÚ a 25 % SR) pre mladých poľnohospodárov v ostatných oblastiach, pričom minimálne 50 % predstavujú vlastné zdroje;
- **40 %** (20 % EÚ a 20 % SR) pre ostatných, pričom minimálne 60 % predstavujú vlastné zdroje.

4.3 Charakteristika Združenia agropodnikateľov, družstvo

História Združenia agropodnikateľov, družstvo v Dvoroch nad Žitavou začína v roku 1949, keď v rámci kolektivizácie vzniklo JRD prvého typu. V roku 1972 sa JRD Dvory nad Žitavou zlúčilo s JRD Branovo a hospodáril do roku 1989 na výmere 5656 ha. Po roku 1990 prešlo družstvo zásadnými zmenami. V roku 1992 prebehla zákonná transformácia na družstvo vlastníkov. Pri transformácii mali pracujúci členovia len 15,24 % majetku v rukách. V roku 1996 boli majetkové podiely podľa zákona premenené na cenné papiere - Družstevné podielnické listy a v roku 1998 sa dovtedy Poľnohospodárske družstvo premenovalo na Združenie agropodnikateľov, družstvo - s právnou formou podnikania družstvo. V rámci vytvoreného kapitálu, družstvo celkovo emitovalo 4 emisie Družstevných podielnických listov.

V rámci prípravy na vstup do EÚ sa v roku 2004 družstvo pretransformovalo podľa výrobkovej špecializácie, keď z ovocinárskej, zeleninársko-potravinárskej a vinohradnícko-vinárskej výroby, ako súčasti odvetví poľnohospodárskej prvovýroby ZAD, sa stali **samostatné podnikateľské subjekty** - družstvá, ako uzatvorené kapitálové spoločnosti s vyšpecifikovaným majetkom svojich oprávnených osôb - členov pracujúcich v týchto družstvách. Na základe rozhodnutia členskej schôdze Združenia agropodnikateľov, družstvo Dvory nad Žitavou v súlade s § 254 ods. 2a/3 Obchodného zákonníka bolo rozhodnuté o zrušení ZAD bez likvidácie, rozdelením na štyri novovzniknuté družstvá:

- a) ZAD - Združenie agropodnikateľov, družstvo
so sídlom: Veľká komárňanská č. 5, 941 31 Dvory nad Žitavou
- b) OVD - Ovocinárske družstvo
so sídlom: Za traťou č. 1427, 941 31 Dvory nad Žitavou
- c) VVD - Vinohradnícko vinárske družstvo
so sídlom: Branovská cesta č. 1926, 941 31 Dvory nad Žitavou
- d) ZPD - Zeleninársko potravinárske družstvo
so sídlom: Veľká komárňanská č. 2330, 941 31 Dvory nad Žitavou

Združenie agropodnikateľov, družstvo je právnym nástupcom ZAD Dvory nad Žitavou v rozsahu schváleného projektu rozdelenia družstva zo dňa 3.3.2004 a zostalo otvorenou spoločnosťou oprávnených osôb s majoritným vlastníctvom členov.

4.3.1 Výrobná oblasť, klimatické podmienky

Výrobnou oblasťou, v ktorej žiadateľ hospodári je kukuričná poľnohospodárska výrobná oblasť. Je oblasťou s priaznivými podmienkami pre rozvoj poľnohospodárstva:

- makro oblasť : teplá
- oblasť : veľmi teplá resp. prevažne teplá
- podoblasť : veľmi suchá
- okrskok : prevažne mierne zimy

Klimatické podmienky:

Priemerná denná teplota 10°C

Nástup do 15.04 koniec 12. – 21.10.

Úhrn zrážok za vegetačné obdobie 290 – 330 mm

Slniečny svit vo vegetačnom období 4. – 9. mesiac 1500 – 1600 hod.

Priemerné mesačné a ročné zrážkové úhrny v mm/rok 546 mm

Priemerná teplota za vegetačné obdobie 16,6°C

Podiel environmentálne citlivých oblastí

Žiadateľ nehospodári v znevýhodnených podmienkach a žiadna časť obhospodarovanej výmery sa nenachádza vo vyhlásenej chránenej oblasti. Do katastrálneho územia okolitých obcí zasahuje vtáčie územie Dolné Považie. Chráneným biotopom a hniezdiskám ohrozených druhov vtákov sa musí prispôbiť aj technológia obrábania pôdy.

Tab. 4**[Vývoj plôch ZAD]**

	MJ	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Poľnohospodárska pôda	ha	6 111	6 120	6 124	6 720	6 757	6 778
-Orná pôda	ha	6 052	6 102	6 098	6 695	6 753	6 773
-Trvalé trávne porasty	ha	56	15	22	22	2	2
-Ovocné sady	ha	3	3	3	3	3	3

Zdroj: ZAD – vlastné spracovanie

Združenie agropodnikateľov, družstvo **hospodári na výmere 6778 ha** pôdy so zameraním na pestovanie obilnín, olejnin, strukovín a krmovín. Z toho orná pôda predstavuje najväčšiu časť a to 6773 ha. Zvyšné hektáre sú rozdelené medzi ovocné sady v rozlohe 3 ha a trvalými trávnatými porastmi o veľkosti 2 ha.

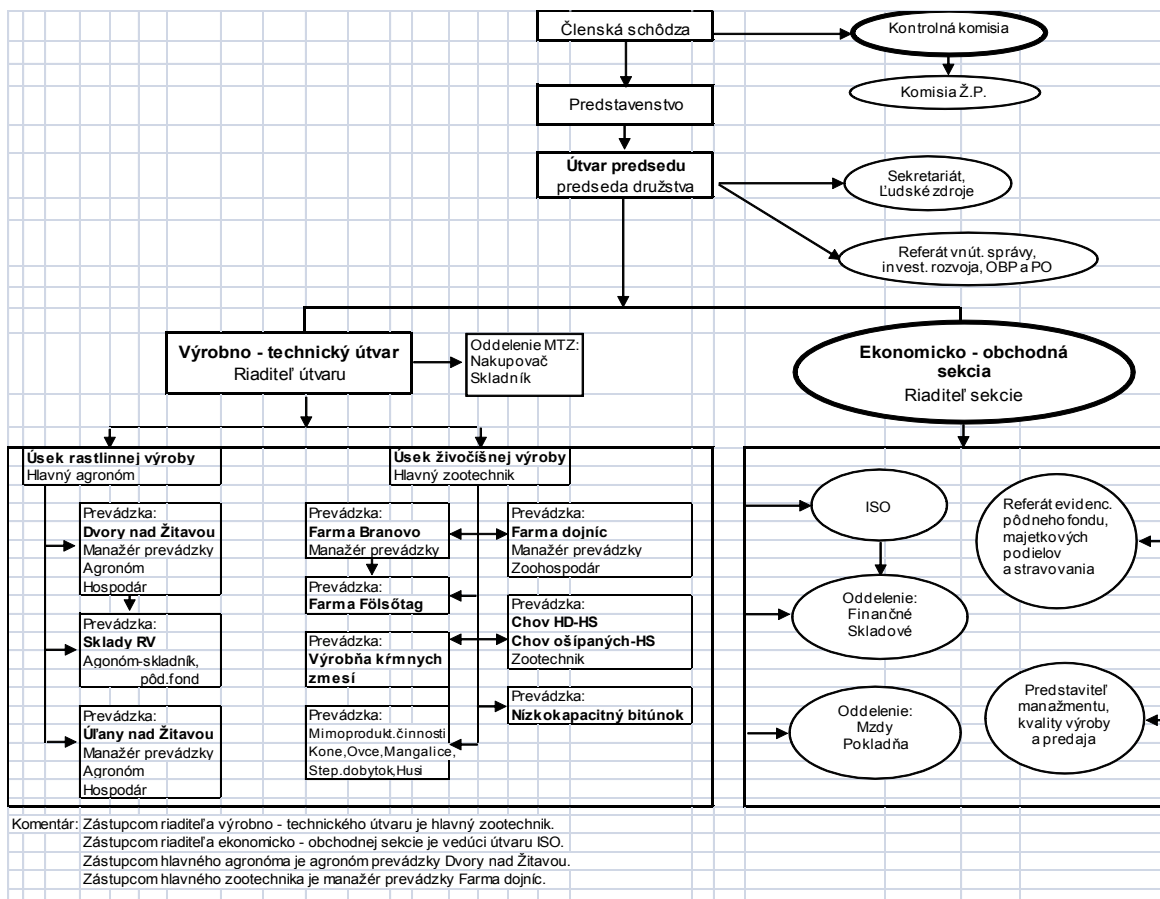
Družstvo ročne investuje do najmodernejšej techniky a technológií, vďaka čomu dosahuje nielen vysokú produktivitu práce, ale aj nadpriemerné produkčno-kvalitatívne parametre v odvetviach prvovýroby. Pri vysokej intenzite poľnohospodárskej výroby má svoje významné postavenie enviromentálna činnosť vo vzťahu k pôdnemu fondu a biotopom prostredia, výsadba stromov, zalesňovanie neproduktívnych plôch a rozvoj neproduktívnych činností v rámci multifunkčnosti poľnohospodárskej výroby. Tieto činnosti sú reprezentované chovom autochtónneho plemena ošípaných - **mangalica**, maďarského stepného dobytky, oviec mliekového typu, pečeňových husí a frízskych koní. Tieto odvetvia majú význam z hľadiska histórie, atrakcií a obnovy chovu v tradičných podmienkach rodinných fariem.

4.3.2 Predmet a zameranie podnikateľskej činnosti ZAD

- poľnohospodárska činnosť, spracovanie a predaj poľnohospodárskych výrobkov
- základná rastlinná výroba
- pestovanie poľných plodín
- živočíšna výroba
- chov hovädzieho dobytku a ošípaných
- veľkoobchod s poľnohospodárskymi základnými produktmi a živými zvieratami
- výroba a predaj kŕmnych zmesí
- služby pre rastlinnú a živočíšnu výrobu
- výroba, spracovanie a konzervovanie mäsa z vlastnej produkcie
- porážka hovädzieho dobytku, ošípaných a hydiny z vlastnej produkcie
- sprostredkovanie, nákup a predaj tovaru v rozsahu voľných živností
- prenájom výrobných a spoločenských priestorov
- opravy poľnohospodárskych strojov, dopravných zariadení a prostriedkov
- poskytovanie laboratórnych služieb v rozsahu voľných živností
- nákladná cestná doprava vozidlami do celkovej hmotnosti 3,5 t vrátane prípojného vozidla
- pohostinská činnosť
- podnikanie v oblasti nakladania s odpadmi
- poľovníctvo
- inseminačné práce
- organizovanie kultúrnych a športových podujatí
- vnútroštátna nákladná cestná doprava

Organizačná štruktúra ZAD

Organizačná štruktúra je usporiadaný súbor organizačných jednotiek v rámci podniku podľa znaku a funkcie, ktoré sú vzájomne spojené hmotne – energetickými, ekonomickými a informačnými väzbami. Základným prvkom organizačnej štruktúry je útvar.

Tab. 5

[Zamestnanecká štruktúra ZAD]

Skupiny podľa vzdelania	Počet osôb
Zamestnanci s vysokoškolským vzdelaním	21
Zamestnanci so stredoškolským vzdelaním s praxou dlhšou ako 10 rokov	65
Zamestnanci so základným vzdelaním s praxou dlhšou ako 10 rokov	35
SPOLU	121

Zdroj: ZAD – vlastné spracovanie

Ako možno vidieť v tabuľke číslo z pohľadu vzdelanostnej štruktúry sa v ZAD zamestnáva najviac stredoškolsky zamestnaných ľudí a to v počte 65.

SWOT analýza podniku

Dlhodobé pôsobenie družstva na trhu umožňuje vcelku reálny pohľad na trhovú situáciu v regióne a postavenie žiadateľa na ňom. Počas hospodárenia v nových podmienkach po roku 1992 sa postupne odstraňovali problémové miesta vo výrobnomoorganizačnej štruktúre a dnes možno hovoriť o solídnej podnikateľskej kultúre na družstve.

Tab. 6

[SWOT analýza podniku]

Silné stránky	Slabé stránky
Dobré klimatické podmienky pre	Nevýhodné zmluvy s poisťovňami
Pestovanie obilnín a olejnín. Skúsený manažment	Nedostatočné technologické vybavenie
Dlhodobé nájomné zmluvy	Jednostranná ekonomická závislosť na výsledkoch rastlinnej produkcie
Dlhodobé dodávateľsko-odberateľské zmluvy	
Znalosť trhu a dostatok informácií	Monopolní odberatelia diktujú
Dobre zabezpečená doprava.	Nákupné ceny, často nevýhodné pre dodávateľa
Príležitosti	Ohrozenia
Rozšírenie pôsobenia na súčasných trhovách segmentoch	Závislosť produkcie na počasi
Rozšírenie živočíšnej produkcie	Nestabilné vstupy agrochemie a biologických materiálov
Diverzifikácia výroby (chovanie finálnych mäsových výrobkov,)	Nepredvídateľnosť vývoja domáceho trhu s ohľadom na vstup do EU
Ponuka voľnej kapacity služieb	Problematická platobná morálka zákazníkov
Realizácia noriem EU	Možnosť výskytu chorôb v živočíšnej výrobe
Priestor pre rozvoj marketingových činností v rámci EU	

Zdroj: ZAD – vlastné spracovanie

Rastlinná výroba

Nasledujúca tabuľka poskytuje prehľad obilnín a ostatných plodín pestovaných v poľnohospodárskom družstve ZAD v roku 2010. Na celkovej produkcii sa v najväčšej miere podieľala lucerna, cukrová repa, kukurica na siláž a pšenica. Z hľadiska vynaložených nákladov, medzi najnáročnejšie plodiny zaraďujeme lucernu a pšenicu.

Tab. 7

[Náklady na pestované plodiny za rok 2010]

Rok 2010		Výmera (ha)	Priem. produkcia (t)	Produkcia (t)	Náklady na plodinu (EUR.)
Pšenica	EUR	1923,27	3,42	6579,43	1115356,96
	EUR/t				169,52
	EUR/ha				579,93
Jačmeň	EUR	1434,21	2,74	3930,04	712532,58
	EUR/t				181,30
	EUR/ha				496,81
Kukurica na zrno a CCM	EUR	1270,88	5,05	6423,41	963272,77
	EUR/t				149,96
	EUR/ha				757,96
Repka	EUR	1299,16	2,01	2616,67	872176,92
	EUR/t				333,32
	EUR/ha				671,34
Cukrová repa	EUR	238,51	33,36	7955,85	332687,35
	EUR/t				41,82
	EUR/ha				1394,86
Mak	EUR	87,14	0,88	76,73	55156,75
	EUR/t				718,84
	EUR/ha				632,97
Ovos	EUR	11,77	3,69	43,40	3677,68
	EUR/t				84,74
	EUR/ha				312,46
Proso	EUR	50,00	0,30	14,78	19972,21
	EUR/t				1351,30
	EUR/ha				399,44
Kukurica na siláž	EUR	226,82	30,89	7007,14	200934,03
	EUR/t				28,68
	EUR/ha				885,87
Lucerna	EUR	286,33	38,36	10983,40	147786,82
	EUR/t				13,46
	EUR/ha				516,14

Zdroj: ZAD – Vlastné spracovanie

Živočišna výroba

Poľnohospodárske družstvo ZAD sa v rámci živočišnej výroby sústreďovalo počas sledovaného obdobia predovšetkým na chov hovädzieho dobytku, ošípaných a bahníc, plemenných baranov a koní. Najviac hovädzieho dobytku bolo chovaného v roku 2009 v počte 1 824 kusov. Čo sa týka ošípaných, najväčší počet vykazovalo družstvo v roku 2010 a to konkrétne 7 646 kusov. V celkového stavu ošípaných majú počas celého sledovaného obdobia najväčšie zastúpenie ošípané vo výkrme. Družstvo vlastní šesť plemenných koní, ktoré sa pravidelne zúčastňujú rôznych výstav a súťaží, na ktorých sa umiestňujú na popredných miestach.

Tab. 8

[Priemerné stavy zvierat za určité obdobie]

Kategória zvierat	Priemerné stavy		
	2008	2009	2010
Hovädzí dobytok			
Telatá do 3 mesiacov	115	161	104
Telatá 3-6 mesačné	90	112	77
Jalovičky do 1 roka	114	137	240
Jalovice do 2 rokov	394	213	200
Plemenný býk	1	1	1
Hov. dobytok vo výkrme	536	551	327
Vysokoteľné jalovice	77	122	22
Kravy	473	527	540
Hovädzí dobytok spolu	1800	1824	1511
Ošípané			
Prasiatka do odstavu	735	572	1086
Pras.po odst. do 35 kg	2197	1609	2105
Mladé chovné ošípané	12	68	145
Ošípané vo výkrme	4331	4453	3787
Prasnice	340	371	517
Plemenné kance	10	8	6
Ošípané spolu	7625	7081	7646
Ostatné kategórie			
Bahnice	161	155	131
Plemenné barany	3	3	2
Plemenné kone	6	6	6

Zdroj: ZAD – Vlastné spracovanie

4.3.3 Strojový park ZAD do roku 2006

Strojno-technologické vybavenie patrí k hlavným nositeľom produktivity práce a dosahovaných výsledkov výroby. V dôsledku vysokej investičnej náročnosti bol strojový park ZAD v začiatkoch jeho podnikateľskej činnosti tvorený predovšetkým staršími strojmi a zariadeniami, ktoré však oproti novým výkonnejším a úspornejším zariadeniam majú množstvo nedostatkov. Napriek vysokej investičnej náročnosti strojových a strojnotechnologických investícií si Združenie agropodnikateľov, družstvo uvedomuje potrebu práve takého typu investícií. Preto sa usiluje o každoročnú čiastočnú obnovu a doplnenie strojového parku. Nové zariadenia sú výkonnejšie, menej energeticky náročné a šetrnejšie voči životnému prostrediu.

ZAD má vo vlastníctve viacero strojov a technických zariadení. Väčšinu z týchto strojov však vlastní a využíva už viacero rokov a tak sú do značnej miery opotrebované a z hľadiska odpisovania majú už takmer všetky nulovú zostatkovú hodnotu. Výnimku tvoria stroje zakúpené v posledných rokoch, ktoré uvádza nasledovná tabuľka.

Tab. 9

[Strojový park ZAD do roku 2006]

Typ stroja	Rok zaradenia do používania	Obstarávacía cena v EUR.
sejačka CONCORD 006	2004	109 208
postrekovač LASER 4036/18 GVS	2004	190 201
samozberacích vozov 6ks	2004	83 649
traktor MF 8280 Xtra 2ks	2005	305 749
prítlačný valec OPTIPACK 8 AS	2005	21 510
kombajn MF 7278 (s repkovým adaptérom)	2005	289 551
kombajn MF 7278 (s repkovým adaptérom)	2006	289 551
kombajn MF 7278 (s kukuričným adaptérom)	2006	333 864
Nákup cisterna na tekuté výkaly ANNABURGER HTS 20.79	2006	56 164

Zdroj: ZAD – vlastné spracovanie

4.4 Predmetom projektu

“ Modernizácia farmy a obnova strojnotechnologického vybavenia“ budú investície do stavebných objektov a nákupu strojov a technických zariadení pre poľnohospodársku prvovýrobu. Stavebná časť investície vyplýva z potreby rekonštrukcie v súčasnosti využívaných silážnych žľabov a ich účinného prekrytia, ktoré zabráni zatekaniu dažďových vôd a zabráni tak odtoku silážnych štiav. Investícia do čerpacej stanice vychádza z potreby vlastniť technologicky dostatočné kapacity pre nezávadné uskladnenie PHM a oleja. Modernizácia dojárne a technologického vybavenia dojárne je vyvolané potrebou renovovať technológie a dodržiavať prísne hygienické normy vo výrobnjej fáze. Všetky investície do strojných celkov vychádzajú z potreby obnovy strojného parku a zavádzania nových progresívnych metód do výrobného procesu. Tieto metódy obmedzujú zásahy do životného prostredia, znižujú počet pracovných operácií, čím znižujú ekonomickú náročnosť výroby. Projekt pozostáva z obstarania nasledovných investičných celkov:

- 1) Prestrešenie silážnych žľabov I. etapa
- 2) Modernizácia doj. zariadenia Boumatic
- 3) Modernizácia dojárne a mliečnice
- 4) Prestrešenie silážnych žľabov II. Etapa
- 5) Nákup čerpacej stanice PHM a rekonštrukcia olejového hospodárstva
- 6) Teleskopický manipulátor Manitou MLT 845 120 LSU
- 7) Sejačka Monosem NG plus 3
- 8) Postrekovač Tecnom zn. LASER 4036
- 9) Sejačka Horsch Concord CO 9 SW 7000 SD
- 10) Kombajn MF 7278 Cerea
- 11) Traktor MF 8480-4 Dyna VT
- 12) Traktor MF 7495-4 Dyna VT
- 13) Traktor MF 7495-4 Dyna VT
- 14) Traktor MF 8480-4 Dyna VT
- 15) Teleskopický manipulátor Manitou MLT 845 120
- 16) Lis na hranaté balíky BIG PACK 1290 XC
- 17) Zberač balíkov ARCUSIN F 54.63
- 18) Diskovy podmietač Rubin 9/600 KUA
- 19) Diskovy podmietač Rubin 9/600 KUA

- 20) Veľkoobjemový náves Annaburger HTS 29.14
- 21) Krmny voz MUTTI ROLLERFEED
- 22) Rozdružovač balíkov LUCLAR UNIBALL Cutter
- 23) Silážny adaptér CLAAS RU – 450

4.4.1 Splnenie kritérií spôsobilosti

Investícia bude realizovaná na území Slovenskej republiky. Žiadateľ spĺňa kritériá ekonomickej životaschopnosti za sledované obdobie rokov 2006, 2007 a preukazuje plnenie v roku 2007:

Tab. 10

[Splnenie kritérií ZAD]

2007	Rentabilita nákladov v %	2,17
	Celková zadlženosť v %	10,9
2006	Rentabilita nákladov v %	1,03
	Celková zadlženosť v %	20,54

Zdroj: ZAD – vlastné spracovanie

Z tabuľky 10 je zrejmé, že celková zadlženosť podniku klesla v roku 2007 v porovnaní s rokom 2006 takmer o polovicu a to z pôvodných 20,54% na necelých 11%. Rentabilita nákladov v roku 2007 vzrástla o 1,14% oproti predchádzajúcemu roku. Môžeme teda konštatovať, že podnik splnil stanovené ekonomické kritériá na poskytnutie nenávratnej finančnej pomoci.

Ďalšími kritériami boli, aby žiadateľ nemal záväzky voči štátu po lehote splatnosti, a aby nebol v likvidácii a neprebiehalo voči nemu konkurzné konanie na majetok, ktorý je predmetom projektu a neprebiehalo ani exekučné konanie. ZAD splnilo stanovené podmienky a investícia je v súlade s normami Spoločenstva pre danú investíciu.

ZAD bude využívať investíciu najmenej **päť rokov** po podpise Zmluvy o poskytnutí nenávratného finančného príspevku z PRV, pričom neprejde podstatnou zmenou, ktorá:

- a) ovplyvní jej povahu alebo podmienky využívania alebo neoprávnene zvýhodní akýkoľvek podnik alebo verejný subjekt,
- b) vyplýva buď zo zmeny povahy vlastníctva položky infraštruktúry alebo ukončenia alebo premiestnenia výrobných činností.

Na realizáciu projektu bude použitý iba jeden zdroj financovania z Európskej únie alebo z národných zdrojov. Projekt je zameraný na investíciu do poľnohospodárskych strojov, žiadateľ nepreukazuje nájomný vzťah. Žiadateľ preukazuje vlastníctvo strojov, pri ktorých bola kúpna zmluva podpísaná pred 8.2.2008.

4.4.2 Poskytnuté finančné prostriedky

V nasledujúcej tabuľke ponúkam prehľad poskytnutých finančných prostriedkov. Z celkovej potrebnej sumy 3 273 199 eur na obnovu strojového parku a modernizáciu štyroch stavieb podnik získal z fondov EU 40%, čo predstavuje 1 309 279 eur nenávratného finančného príspevku. Zvyšných 60% podnik financoval z vlastných zdrojov. Nakoľko potrebné prostriedky nemal k dispozícii, požiadal o úver vo výške 1 milión eur z akciovej spoločnosti Tatra banka.

Tab. 11

[Výška žiadaného finančného príspevku]

Por. č.	Názov zdroja financovania oprávnených výdavkov	% z oprávnených výdavkov	Rozpočet v EUR
1.	Požadovaná výška finančného príspevku z verejných zdrojov	40	1 309 279
2.	Výška financovania z vlastných zdrojov	60	1 963 919
3.	Oprávnené výdavky na projekt spolu (3 = 1+ 2)	100	3 273 199
4.	Ostatné výdavky na projekt nezahrnuté v bode 3 (t. j. neoprávnené výdavky)	X	0
5.	Celkový objem výdavkov (5 = 3 + 4)	X	3 273 199

Zdroj: ZAD – vlastné spracovanie

Pre podnik predstavovali v čase hospodárskej krízy prostriedky z Programu rozvoja vidieka veľkú finančnú pomoc, bez ktorej by si obnovu a modernizáciu svojho už dosť zastaraného strojového parku nemohol dovoliť. Nakoľko poškodené a značne opotrebované stroje zvyšujú náklady výrobného procesu, táto finančná pomoc sa v budúcnosti iste odzrkadlí aj na výsledku hospodárenia družstva.

4.4.3 Vývoj nákladov, výnosov a výsledku hospodárenia

Tab. 12

[Komparácia nákladov]

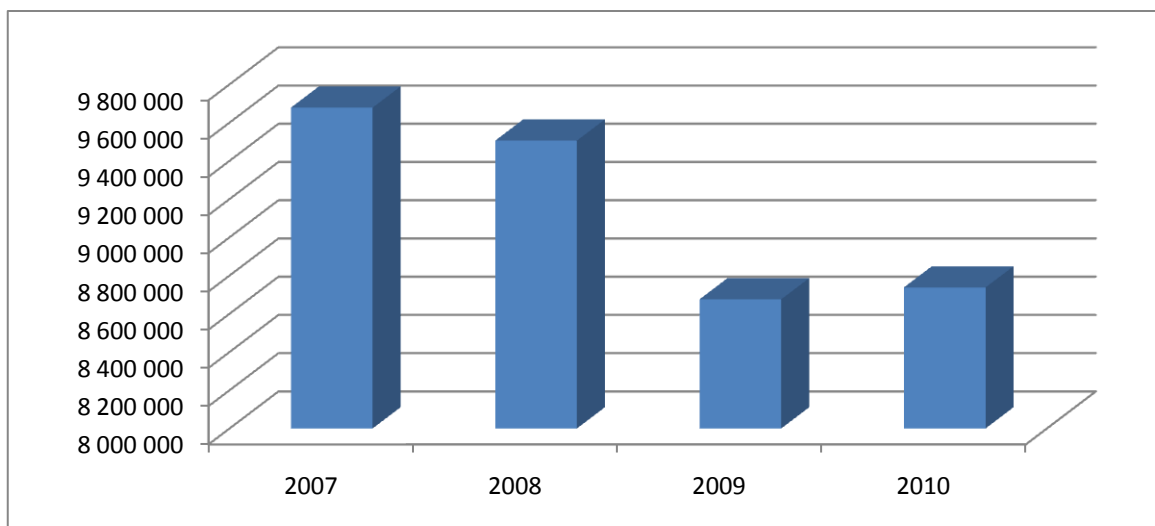
Náklady v EUR	Skutočnosť k 31.12.			
	2007	2008	2009	2010
Spolu materiálu	3 779 338	4 254 703	3 486 192	3 335 302
Spotreba mat. a energie	4 078 705	4 518 108	3 743 816	3 586 945
Spolu služby	420 477	607 154	594 121	515 884
Opravy, služby, nájomné	1 157 738	1 520 380	1 569 779	1 387 422
Mzdové náklady	1 115 734	1 141 336	1 017 440	846 016
Sociálne náklady	449 592	437 579	377 125	340 296
Prevádzkové náklady	9 473 218	9 344 673	8 539 644	8 583 607
Náklady celkom	9 677 995	9 505 536	8 675 368	8 737 575

Zdroj: ZAD – vlastné spracovanie

Rok 2007 bol rokom, kedy získané finančné prostriedky podnik pretransformoval do podoby novej poľnohospodárskej techniky. Z tabuľky 12 vyplýva, že celkové náklady zaznamenali od roku 2007 klesajúcu tendenciu. Novozakúpená technika sa podstatnou mierou podpísala na klesajúcom vývoji nákladov, čo môžeme pozorovať nielen na prevádzkových nákladoch, ale aj na nákladoch na opravy, energie a pod. Prevádzkové náklady klesli z pôvodných 9 473 218 eur v roku 2007 na 8 583 607 eur v roku 2010, čo predstavuje pokles o takmer 1 000 000 eur.

V nasledujúcom grafe ponúkam prehľad poklesu celkových nákladov za sledované obdobie rokov 2007 až 2010.

Celkové náklady ZAD

Zdroj: ZAD, vlastná práca

Tab. 13

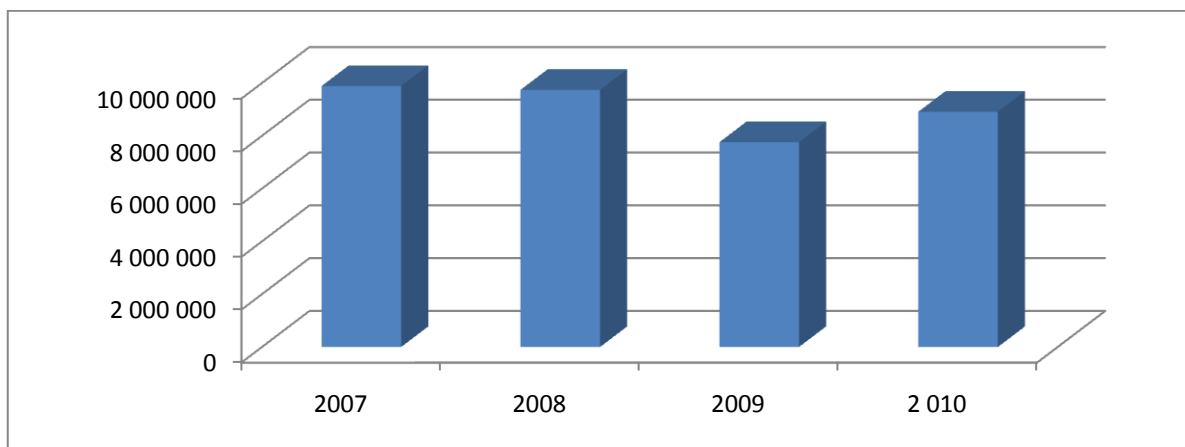
[Tržby a výnosy]

Tržby a výnosy v EUR	Skutočnosť k 31.12.			
	2007	2008	2009	2010
Tržby za produkty RV	3 171 791	3 453 792	4 149 006	4 030 174
Tržby za živočíšnu výrobu	4 318 728	2 830 837	2 428 761	2 756 717
Tržby za výrobky a služby	1 181 136	498 756	690 731	464 159
Tržby spolu	9 542 486	6 959 678	7 423 720	7 298 551
Zmena stavu vnútropodnikových zásob vlastnej výroby	-1 244 194	1 039 721	-1 782 976	-571 018
Prevádzkové výnosy	9 886 584	9 732 039	7 746 433	8 890 126
Finančné výnosy	664	5 295	14 468	22 924
Tržby a výnosy spolu	9 887 248	9 742 406	7 760 901	8 913 050

Celkové výnosy počas sledovaného obdobia zaznamenali kolísavý trend. Od roku 2007 sledujeme ich pokles, zjavný je hlavne v roku 2009 oproti roku 2008. V poslednom roku sledovaného obdobia zaznamenali celkové výnosy nárast oproti predchádzajúcemu roku takmer o 15%.

V nasledujúcom grafe ponúkame pohľad vývoja celkových výnosov počas sledovaného obdobia.

Celkové výnosy ZAD

Zdroj: ZAD, vlastná práca

Tab. 14

[Výsledok hospodárenia]

Tržby a výnosy v EUR	Skutočnosť k 31.12.			
	2007	2008	2009	2010
Tržby a výnosy spolu	9 887 248	9 742 406	7 760 901	8 913 050
Náklady celkom	9 677 995	9 505 536	8 675 368	8 737 575
Výsledok hospodárenia	209 253	236 870	-914 468	175 476

Zdroj: ZAD – Vlastné spracovanie

Z tabuľky 14 je zrejmé, že výsledok hospodárenia zaznamenal počas sledovaného obdobia kolísavú tendenciu. V roku 2008 oproti predchádzajúcemu roku sledujeme nárast, no v roku 2009 podnik hospodáril so stratou 914 468 eur, čo bolo spôsobené poklesom tržieb v spomínanom roku približne o 2 000 000 eur. V roku 2010 podnik hospodáril so ziskom 175 476 eur.

5. Záver

Obdobie po vstupe do Európskej únie je charakterizované novými podporami, ktoré poľnohospodári môžu čerpať v rámci Programu rozvoja vidieka SR na obdobie rokov 2007 až 2013. V diplomovej práci s názvom „Možnosti financovania poľnohospodárskej techniky z eurofondov“ som poukázal na podmienky získania finančných prostriedkov pre poľnohospodárske družstvo Združenie agropodnikateľov, družstvo so sídlom vo Dvoroch nad Žitavou. Získané prostriedky boli v podniku použité najmä na obnovu strojového parku a v malej miere aj na rekonštrukciu a modernizáciu objektov ako dojárne a silážne žľaby.

Na to aby podnik mohol získať finančné prostriedky, musela byť vypracovaná a schválená žiadosť o nenávratný finančný príspevok z Programu rozvoja vidieka SR 2007-2013, opatrenie 1.1 – Modernizácia fariem. Podnik musel splniť podmienky a kritéria spôsobilosti aby sa mohol uchádzať o už spomínanú finančnú výpomoc. Medzi jedno z najdôležitejších kritérií patrila ekonomická životaschopnosť za sledované obdobie rokov 2006 a 2007.

Družstvo sa rozhodlo zakúpiť 19 nových strojov a zariadení a zmodernizovať 4 objekty. Na tieto účely potrebovali celkovú sumu 3 273 199 eur, z čoho 60% v sume 1 963 919 eur predstavovali vlastné zdroje a zvyšných 40% predstavoval príspevok z nenávratných finančných zdrojov, konkrétne 1 309 279 eur.

Podnik musel požiadať o úver vo výške 1 000 000 eur z akciovej spoločnosti Tatra banka, nakoľko nemal k dispozícii dostatok prostriedkov. 30. september 2013 je dátumom, do ktorého musí družstvo poskytnutý úver splatiť.

Podľa získaných informácií z poľnohospodárskeho družstva ZAD a uvedených údajov môžeme konštatovať, že daný podnikateľský subjekt sa nachádza v priaznivej ekonomickej a finančnej situácii, kedy v roku 2010 hospodáril so ziskom 175 476 eur, oproti predchádzajúcemu roku, kedy strata bola viac ako 900 000 eur .

Pre podnik by bol nákup novej poľnohospodárskej techniky len z vlastných zdrojov v čase hospodárskej krízy finančne neúnosný. Je preto chvályhodné, že Združenie agropodnikateľov, družstvo Dvory nad Žitavou nezaspalo na vavrínoch a využilo možnosti, ktoré mu členstvo v Európskej únii ponúka. Poskytnutie finančnej výpomoci na obnovu strojového parku podniku povedie k zlepšeniu poľnohospodárskej praxe, lepším

výrobným podmienkam, vyššej kvalite produktov a zvýšeniu efektívnosti tradičnej poľnohospodárskej výroby. Všetky tieto faktory prispievajú k celkovej konkurencieschopnosti slovenského poľnohospodárstva. Aj ostatné poľnohospodárske podniky na Slovensku by si mali brať príklad a tiež využiť možnosti, ktoré sa im ponúkajú. Je nepochopiteľné, prečo v roku 2010 a teda po uplynutí troch rokov bolo z celkovej sumy prostriedkov ktoré Európska únia vyčlenila v rámci Programu rozvoja vidieka vyčerpaných ešte len 10%. Čas potrebný na schválenie projektov nie je krátky, preto by si poľnohospodári mali uvedomiť, že ak sa nepoponáhľajú, takúto šancu už v budúcnosti dostať nemusia.

Použitá literatúra

1. ADAMKOVIČOVÁ, Beáta. 2000. Dotačná politika štátu a solventnosť podnikov poľnohospodárskej prvovýroby v SR, In Zborník vedeckých prác z medzinárodných vedeckých dní 2000, Nitra, 2000, s. 142 – 145. ISBN 80-7137-716-3
2. ALEXY, J. - SIVÁK, R.: Podniková ekonomika, Bratislava: IRIS, 2005, s. 200, ISBN 80-89018-82-3.
3. ATZMULLER, A., GAEDKE, K. A kol: Innovative Finanzierung. Graz: dbv-Verlag Graz, 2004. s. 200. ISBN 3-7041-0341-1
4. BAKEŠ, M. a kol.: Finanční právo, 4. aktualizované vydání, CM.Beck, Praha, 2006
5. BELAJOVÁ, Anna - FÁZIKOVÁ, Mária. 2004, Regionálna ekonomika, SPU Nitra 2004, s. 178, 248, ISBN 80-8069-344-7
6. BALÁŽ, P.: Veľká ekonomická encyklopédia. 1. vyd. Bratislava: SPRINT vffa, 1996. ISBN 80-88848-02-4
7. BENESCH, V., SCHUCH, K.: Basiswissen zu Investition und Finanzierung. Wien: Linde, 2005. s. 211. ISBN 3-7143-0049-X
8. BEŇOVÁ, E.: Financie a mena. 1. vyd. Bratislava: IURA Edition, 2005. s. 373. ISBN 80-8078-031-5
9. BEŇOVÁ, E.: Financie a mena. 2. vyd. Bratislava: IURA Edition, 2007. s. 391. ISBN 978-80-8078-142-2
10. BEŇOVÁ, E.: Financie a mena. Bratislava: IURA EDITION, 2007, s. 391, ISBN 80-8078-031-5.
11. BIELIK, Peter. 1999. Ekonomika poľnohospodárstva a európska integrácia, Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre a Česká zemědělská univerzita Praha 1999. s.262. ISBN 80-7137-616-7
12. BOUŠKOVÁ, D. 2006. Bankové operácie. Bratislava: Ekonomická univerzita, 2006. 57 s. ISBN 80-225-2136-1.
13. BURIANOVÁ, Jaroslav. 2004. Integrace ČR a SR do struktur EÚ, Společná zemědělská politika, In: Zborník vedeckých prác z medzinárodných vedeckých dní, Nitra 2004. 156-160s. ISBN 80-8069-356-0
14. DAŇKO, Jozef. a i. 2003. Podnikanie. Nitra: SPU v Nitre, 2003. 164 s. ISBN 80-8069-189-4.

15. DOVALOVÁ, Iveta. 2000. Úverová politika ako jeden z finančných nástrojov pôsobiacich na podnikateľské aktivity v PPK, In: Gnozeológia vývoja finančných nástrojov a ich pôsobenia na podnikateľské aktivity v PPK, Nitra: SPU, 2000, ISBN 80-7137-756-2
16. EPPING, Randy CH. 2004. Průvodce globální ekonomikou. Praha: PORTAL, s.240 ISBN 80-7178-825-2
17. FABOVÁ, L. 2004. Úroková politika komerčných bánk na Slovensku. In.: Biatec, roč.12, 2004, č. 11, s. 16, ISSN 1335-0900
18. FÍGEL, J. - ADAMIŠ, M.: Slovensko na ceste do Európskej únie, Kapitoly a súvislosti, Zastúpenie Európskej komisie v SR, Bratislava 2004, s. 176, ISBN 80-89102-07-7
19. GERGEL, Michal. 2000. Zameranie podpornej politiky SR v EÚ, In: Zborník vedeckých prác z medzinárodných vedeckých dní 2000, Nitra 2000. s. 241 ISBN 80- 7137-716-3
20. GOZORA, Vladimír. 2005. Projektový manažment II, Praktická časť k financovaniu projektov zo štrukturálnych fondov Európskej únie a národných zdrojov. Nitra : SPU 2005,
21. HAJŠEL, Robert. 2003, Slovensko a Európska únia, druhé doplnené a prepracované vydanie, Delegácia Európskej komisie v SR, Bratislava 2003, s. 29, 30, 33, 34, ISBN 80-89102-05-0
22. HITIRIS, Theodore. 2003. European Union Economics, [online] [cit.2010-04-09]. s.182.Dostupné na: http://books.google.com/books?id=LIGxNfddAqQC&pg=PA206&dq=subsidies++EU&lr=&as_brr=3&ei=URu_S9uANo7KM4fn5MwK&rview=1&cd=7#v=onepage&q=subsidies%20-%20EU&f=false>
23. CHRASTINOVÁ, Zuzana. 2000. Úverovanie poľnohospodárstva na Slovenska v štátoch EÚ. Bratislava: VÚEPP, 2000. s. 7,8. ISBN 80-8058-171-1
24. JAHRMANN, F. 1999. Finanzierung. Herne/Berlin: Verl. Neue wirtschafts – Briefe, 1999. s. 239-241, s. 17-21. ISBN 3-482-56754-9.
25. KASSAY, Š.: Podnik a podnikanie, Bratislava: VEDA, 2008, ISBN 978-80-224-1032-8.
26. KOŠČO, Tibor - SZOVICS, Peter - ŠEBO, Alexander - TÓTH, Marián. 2006 Podnikové financie, SPU Nitra 2006, s. 114, 115, ISBN 80-8069-725-6
27. KOŠČO, Tibor a spol. 2001. Gnozeológia vývoja finančných nástrojov a ich pôsobenia na podnikateľské aktivity v PPK. In: Zborník vedeckých prác z MVD

2001. IV. zväzok. V. sekcia: Financovanie a účtovníctvo v trvalo udržateľnom rozvoji. Nitra: SPU, 2001. 863 s. ISBN 80-7137-869-0
28. LIPKOVÁ, Ľudmila. 2004. Európska únia. 1. vyd. Bratislava: SPRINT, 2004. 199 s. ISBN 80-89085-23-7
29. MAYRAND, K. - DIONNE, S. - PAQUIN.M. - LEBEL, I. P.: The Economic and Enviromental Impact of Agricultural Subsidies, UNISFERA International Centre, 2003, s.20- 26
30. MEDVEĎ, J., NEMEC, J. a kol.: Základy verejných financií. Bratislava: SPRINT - vŕira, 2007. s. 269. ISBN 978-80-89085-84-2
31. MIŽIČKOVÁ, Ľudmila: 2001. Podiel dotácií na podnikateľskej úspešnosti samostatne hospodáriacich roľníkov. In: Vedecký zborník vysokej školy poľnohospodárskej v Nitre: Acta oeconomika et informatica, roč. 4, 2001, 4.2, 43 s. ISBN 80-7137-172-6
32. MIŽIČKOVÁ, Ľudmila - UBREŽIOVÁ, Iveta. 2007. Podnikanie malých a stredných podnikov, SPU Nitra 2007, s. 67, ISBN 978-80-8069-877-5
33. PATAKY, Jozef. 2004. Základy účtovníctva: Učebné texty pre dištančné štúdium, 1. vyd. SPU v Nitre, 2004, s. 10, ISBN 80-8069-460-5
34. PETRJANOŠOVÁ, B. 2001. Bankovníctvo. Bratislava: Ekonomická univerzita, 2001. 7 s. ISBN 80-225-1362-8.
35. POLOUČEK, Stanislav a kol. 2006. Bankovníctví. 1. vyd. Praha: C. H. Beck 2006. 716 s. ISBN 80-7179-462-7
36. PRNOVÁ, Marta. 2004. Cesta úspešného projektu pre podnikateľa v oblasti priemyslu a služieb mimo bratislavského kraja, Úrad vlády Slovenskej republiky, Bratislava 2004, ISBN 80-88707-63-3
37. PULZ, S. a kol. 1993. Výkladový slovník lízingu. Grada Publishing, a.s., Praha 1993
38. RÁBEK, T., ČIERNA, Z.: Druhý pilier Spoločnej poľnohospodárskej politiky pre programovacie obdobie 2007 - 2013 v Slovenskej republike. In: Zborník z vedeckého seminára s medzinárodnou účasťou „Význam a úlohy účtovníctva a financií v riadení malých a stredných podnikov v poľnohospodárstve", Nitra: SPU, 16.11.2007, s. 150-157. [CD-ROM] ISBN 978-80-8069-967-3
39. RUMANOVSKÁ, Ľubica a kol. 2006. Základné informácie o EÚ: projekt PAVIPA –príprava absolventov vysokých škôl pre implementačné a platobné agentúry:

- modul 1,časť. 2006. 1. vyd. Nitra: Slovenská poľnohospodárska univerzita, 2006. ISBN 80-8069-784-1.
40. SAMUELSON, A. P. – NORDHAUS, W. D. 2000. Ekonómia 1. Bratislava: ELITA, 2000, 75 s. ISBN 80-8044-059.
41. SERENČEŠ, P.: Financie a mena. Nitra: SPU, 2006, s. 151, ISBN 80-8069-768-X.
42. SERENČEŠ, P.: Bankové operácie. Nitra: SPU, 2008.274 s. ISBN 978-80-8069-993-2
43. SERENČEŠ,P.: Príčiny nepriaznivej finančnej situácie podnikateľských subjektov v poľnohospodárstve Slovenskej republiky, Riešenie vybraných problémov v špecifickom prostredí pôdohospodárstva, Zborník č. 32, Nitra, 2003, ISBN 80-968665-9-1, s. 222
44. SERENČEŠ, Peter – SERENČEŠ, Roman – TÓTH, Marián – ČIERNA, Zuzana – RÁBEK, Tomáš 2010. Financie v poľnohospodárstve. Nitra : SPU, 2010. 188 s. ISBN 978-80-552-0438-3
45. SCHILLER, B. R: Makroekonomie, Copyright; Computer Press, a.s. Brno, 2004, ISBN 80-251-0169-X
46. SOLÍKOVÁ, Helena. 1999. Dotačná podpora agropotravinárstva v roku 1997, In. Výskumné práce 1998, VÚEPP, 1999. s. 157 -160 ISBN 80-8058-126-6
47. ŠENKÝŘOVÁ, Bohuslava a kol. 1998. Bankovníctví II. 1. vyd. Praha: Grada Publishing 1998. 300 s. ISBN 80-7169-663-3
48. ŠÍBL, Drahoš 2002. Veľká ekonomická encyklopédia. 2.vyd. Bratislava: SPRINT - vydateľská, filmová a reklamná agentúra 2002. ISBN 80-89085-04-0
49. TÓTH, Marián – ČIERNA, Zuzana – RÁBEK, Tomáš 2010. Podpora poľnohospodárstva na Slovensku od roku 1993 a jej vplyv na finančnú situáciu poľnohospodárskych podnikov. Nitra: SPU, 2010. 95 s. ISBN 978-80-552-0489-5
50. TRÁVNIK, I. a kol.: Ekonomika stavebného podnikania. Bratislava STU, 2003. s. 145. ISBN 80-227-1895-5
51. VLACHYNSKÝ, K. a kol.: Podnikové financie. Bratislava: IURA Edition, 2006. 170-173 s. ISBN 80-74657-90-6
52. VIRČÍK, Marián. 2002. Systém prideľovania dotácií bude prehľadnejší. In: Trend,roč.12, 2002, s. 23
53. ZOBORSKÝ, Ivan Mojmir. 2001. Ekonomika poľnohospodárstva. Nitra: SPU, 2001. 191-195 s. ISBN 80-7137-941-7

54. ZOBORSKÝ, I. M.: Ekonomika poľnohospodárstva. Nitra: SPU, 2006, s. 48, 255, 263, ISBN 80-8069-758-2.
55. KOLEKTÍV: Príručka pre žiadateľa o poskytnutie nenávratného finančného príspevku z Programu rozvoja vidieka SR 2007-2013, vydanie: prvé, ÚVTIP Nitra – NOI Bratislava, 2008, ISBN 978-80-89088-63-8
56. [online], 2009-03-11, 19:53 [cit. 2009-03-11]. Dostupné na internete: http://www.lizing.sk/www/index.php?option=com_docman&task=cat_view&gid=33&Itemid=93